

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

ČERVEN - ČERVENEC 1970

ROČNÍK VII — 3 - 4

KVĚTEN 1970 V SOBOTCE

Během letošního měsíce května probíhaly i v Sobotce jednotlivé akce, kterými občané města vzpomínali 25. výročí osvobození. Ve znamení této historické události byl i 1. máj. Opět po několika letech se konal průvod městem od Syrovandy na náměstí. Zahajovali ho pionýři v nových zelených krojích s rudými šátky, dále kráčeli poslanci národního výboru, děti ze škol ze Sobotky i okolí, pracující jednotlivých závodů, členové společenských organizací a další občané. Celé město bylo vyzdobeno prapory, do pochodu vyhrávala kapela Josefa Janků, která po projevu taj. OV KSČ s. Pecha uspořádala na náměstí proměnný koncert.

Oslavy pokračovaly 7. května navečer lampionovým průvodem dětí z náměstí. U pomníku roudoarmejců před hřbitovem a u pomníku padlých před školou byly položeny věnce.

O den později předvedlo svůj slavnostní program k 25. výročí osvobození Recitační studio Šrámkova domu. Před naplněným sálem spořitelny předneslo scénické pásmo z Babičky Boženy Němcové, jímž zároveň vzpomnělo 150. výročí spisovatelčina narození.

15. května projížděli Sobotkou účastníci letošního Závodu míru. Cyklisty i jejich doprovod pozdravovali četní diváci a školní děti. Zvláště je nutno ocenit pěknou výzdobu města, bylo plné praporů, májek, transparentů, plakátů, upomínkových vlaječek atd. To vše dokázali v neuvěřitelně krátkém čase udělat zaměstnanci města a školní mládež pod vedením tajemníka MNV s. Valkouna. Tak by Sobotka měla vypadat při všech slavnostních příležitostech. A ještě se musíme zmínit při této příležitosti o soboteckých ulicích. Byly po letošní zimě značně poškozené, ale pro průjezd závodníků je pracovníci okresní správy silnic opravili. Je ovšem nepochopitelné, že výmoly a nerovnosti v kostkové dlažbě hlavního průtahu městem byly vyrovnány šterkoasfaltovou drtí (kostky přitom byly na některých místech vytrhány), když je jasné, že zakrátko bude drť vymleta a díry zde budou znovu nebezpečím pro uživatele silnice. A tyto „fleký“ nepřispívají ani k pěknému vzhledu náměstí a ulic.

Na pracovním zasedání MNV 14. května bylo podle ústavního zákona č. 117/69 odvoláno několik poslanců, kteří se již delší dobu nepodíleli na práci národního výboru a bylo zvoleno 5 poslanců nových: Ladislav Drbohlav, Věra Folprechtová, Marie Havránková, Václav Kolumpek a Bohumil Patka.

A konečně 28. května se konalo slavnostní veřejné zasedání MNV za účasti předsedy ONV s. Karla Šoltýse. Hlavní projev přednesl předseda MNV s. František Hejn. V úvodu se zmínil o významu osvobození naší vlasti Rudou armádou, o 25 letech činnosti národních výborů a pak ukázal, co za těch 25 let udělal MNV v Sobotce.

„Po roce 1945 bylo přikročeno nejdříve k vnitřní úpravě školy se zavedením ústředního topení. O několik roků později byla provedena velká akce, a to generální oprava celého vnějšku školní budovy.

Z dalších větších akcí bylo postaveno koupaliště pod Humprechtem s příslušným zařízením, provedeny základní práce pro ulici na Závisti, vydlážděna severní část náměstí a prostranství před zdravotním střediskem a uskutečněna generální oprava jatek s vydlážděním celého prostranství (v tehdejší době byly jatky v majetku MNV).

Z nepravých investic byla zakoupena budova státní spořitelny v hodnotě 1,920.000 Kčs a později převzata do majetku MNV i budova bývalé Hospodářské záložny.

Dále byl pořízen nový městský rozhlas.

Na zámku Humprechtě stržena šindelová střecha a nahrazena novou střechou z měděného plechu.

Velkou akcí bylo přistavění jeviště k budově sokolovny, které si však nezbytně vyžaduje plného dokončení a další péče a hlavně využití.

Po dlouhém jednání byla provedena generální oprava rodné selské usedlosti básníka Václava Šolce.

Jednou z největších akcí bylo zřízení Nádražní ulice s pěknou parkovou úpravou, která si vyžádala hodně obětavé práce tehdejších funkcionářů MNV.

Ze starých domů čp. 1 a 10 byly zřízeny slušně obyvatelné domy a provedeny jiné drobné akce, např. zatravnění strouhy na Bleše a na Benešově.

V posledních 10 letech se pokračovalo ve výstavbě a zvelebení města:

Provedena generální oprava staré požární zbrojnice a zavedeno v ní ústřední topení.

Dostavěna polytechnická dílna a později postavena dřevěná montovaná budova, která měla sloužit družině mládeže; ale poněvadž technicky nevyhovuje, využívá jí NV pro obchodní účely, z nichž docílené značné finanční prostředky jsou zase používány na rozvoj a zvelebení města.

Zřízen nový dlaždicový chodník na Benešově, upraven chodník k obecnímu domu a nový chodník ke hřbitovu.

Opravena značným nákladem stará radnice, zřízeny tam 3 bytové jednotky, opraveno kino a zavedeno ústřední topení.

Jednou z akcí, která je velkým přínosem pro Sobotku, bylo postavení 18 bytovek státní a 18 bytovek družstevní výstavby. Škoda, že tehdy nebylo se strany místních občanů pochopení pro družstevní výstavbu, kde jsme museli 18 neuplatněných bytovek postoupit Jičinu a teprve po postavení stávajících 36 bytových jednotek byl o ně velký zájem. Neuplatnění tohoto možného bytového fondu nám v dnešní době činí velké ubytovací potíže.

V dnešní budově MNV došlo ke změnám, když se přestěhovalo zdravotní středisko do postoupeného mu dřívějšího okresního domu a na MNV byly zřízeny jesle, které jsou velkou výhodou pro pracující ženy.

Provedena úprava ulice Šolcovy, na Šafrancí, Spyšovské a Břeženské, potřebná úprava cesty na Babylon a k Vránovně, provedena úprava návsí ve Spyšově se zatravněním části potoka a upravena vodní nádrž v Čálovicích.

Značný finanční přínos do fondu rezerv a rozvoje zajišťuje zřízení rekreačního střediska na koupališti.

Dále byla provedena generální oprava Šrámkova domu a zřízena Středisková knihovna v budově bývalého soudu. Zvelebení města posloužilo i zřízení 3 parčíků, a to na Benešově, u Kovomatu a před budovou spořitelny.

Přístupová cesta na Humprecht byla taktéž upravena a po obou stranách vysazeny lipové aleje.

Nově byla zřízena část Zahradní ulice a letos v měsících červenci a srpnu bude dokončena až k silnici spyšovské.

Značného úsilí si vyžádalo dokončení ulice na Závisti, kde se ještě dokončují chodníky.

Bylo přikročeno k postupnému obnovování místního rozhlasu.

Velké starosti nám dělal Čálovický potok, který protéká Sobotkou. Konečně v loňském roce bylo započato s jeho zatrubňováním u Drapákových a v Úžlabině, kde se bude v letošním roce proti toku pokračovat.

V posledních letech jsme věnovali velkou péči školám, jak devítiletce, tak škole mateřské, kde se provedlo značné množství vnitřních úprav a generální úprava tělocvičny s novým zařízením. Dále provádíme velkou vnitřní úpravu v mateřské škole a připravuje se generální oprava ústředního topení v devítiletce.

V akci Z provádíme jedinou výstavbu, a to výstavbu stadiónu. Před dvěma lety bylo hřiště sice již dáno do provozu, ale zbývá nám dokončit západní tribunu, na kterou v současné době nemůžeme sehnat cihly, i když ostatní materiál máme již všechn k dispozici. S dokončením výstavby stadiónu se počítá v příštím roce a bude to stadión, který nám bude závidět široké okolí. Pro devítiletku bude velkým přínosem, poněvadž se bude v její bezprostřední blízkosti.

Soudružky a soudruzi, to byl takový všeobecný obrázek o práci MNV od doby jeho ustavení a přál bych si jenom a vám všem, aby bylo v této plodné práci i nadále pokračováno a úkoly, které jsme si v programovém plánu vytyčili, do posledního splnili. Chtěl bych Vám všem, kteří jste se na těchto akcích podíleli, ještě jednou za vše poděkovati s přáním hodně zdraví a požádat Vás, abyste se i nadále aktivně podíleli na záslužné práci — zvelebení našeho města.

V krátkosti bych se chtěl zmínit i o akcích podniků, které jsou v přímém řízení národního výboru, tj. o Domovní správě a Komunálních službách.

Domovní správa věnovala velkou péči obnově stávajícího bytového fondu a zachránila hodně zastaralých domů

generální opravou a potřebnou údržbou. Hodně občanů bylo uspokojeno pěknými byty a můžeme říci, že bylo zachráněno hodně domů určených k demolicí a předáno znovu k účelům bydlení.

Komunální služby v posledních 10 letech zřídily nové zahrádky v Oseku, kde se počítá ještě s přistavěním bytové jednotky, která je zde nezbytně nutná. Dále byly zřízeny vanové a sprchové lázně, které dělají dobré služby značnému množství občanů. Došlo i ke značným úpravám jednotlivých provozoven a zlepšení služeb. Na tomto úseku však musíme vynaložit ještě značné úsilí, abychom služby zkvalitnili a hlavně další potřebné služby zřizovali.

I místní jednotné zemědělské družstvo provádí kromě hospodářských staveb výstavbu bytových jednotek. Byla postavena jedna šestibytovka, staví se dvanáctibytovka a po jejím dokončení bude postavena ještě další. Místní JZD si je plně vědomo, že jedině výstavbou nových bytových jednotek si doplní potřebné mladé pracovní kádry.

U místních závodů je možno říci, že i zde se hodně investovalo do výstavby a zlepšení prostředí pro pracující. Není jednoho závodu v Sobotce, kde by se neprováděly nějaké úpravy. Všechny závody se čestně vyrovnávají se svým plánem a zvláště dobře, i když s velkými pracovními potížemi, si vedou v pekárně, která zásobuje svými výrobky široké okolí.

V závěru zopakoval s. Hejn hlavní úkoly, které očekávají náš národní výbor v letošním roce, a vyslovil přesvědčení, že ve spolupráci všech organizací a občanů budou splněny.

Po krátké diskusi s. Šoltys odevzdal MNV v Sobotce odměnu 10 000 Kčs za umístění v okresní soutěži národních výborů. Zdůraznil také velký dosah každoroční Šrámkovy Sobotky.

Na závěr zasedání byli odměněni za dlouholetou práci v národním výboru poslanci Zdenka Holubová, Václav Linhart, Josef Strnad, Bohumil Tomsa a Josef Valkoun, dále administrativní pracovníce Eugenie Pálpánová a sobotecká jednotka PS VB.

Na závěr květnových oslav se konala 5. června v sokolovně besídka ZDŠ. Děti na ní předvedly recitační, pěvecké, dramatické a jiné ukázky ze své práce, většina čísel byla zaměřena k 25. výročí osvobození. Současně se konala v malém sále sokolovny výstavka dětských prací. Besídka byla velmi hojně navštívena a ukázala dobrou práci sobotecké školy. Bylo to důstojné zakončení letošních májových oslav.

Český ráj to na pohled

Nevím, od kdy se území mezi Sobotkou, Jičínem a Turnovem nazývá Českým rájem. Sotva je toto označení starší než z poloviny minulého století. Tehdy mělo toto označení plně oprávnění. Mírně zvlněná krajina, rozdělená klikatou sítí různých cest a pěšin, středními a malými plochami polí a luk, mezi tím řada údolí, jejichž stráně a skály byly porostlé lesy, vesnice, plně dřevěných stavení, vystavěných v lidovém slohu tzv. turnovského a jičínského typu. Ještě tedy před 80 lety mělo označení našeho kraje své oprávnění.

Zopakujme si však v mysli, co vše se v našem kraji od té doby postupně změnilo. A to k horšímu. Na pomoc si můžeme vzít i různé regionální a jiné publikace o našem kraji. Listujeme-li v těchto dokumentech nebo jen ve své paměti, musíme konstatovat, že byla zbourána třistaletá Helikarova hospoda na Kostí a nahrazena monstrem, které nevyhovuje ani esteticky ani funkčně. Zmizel Šrámkem vzpomínaný zasmušilý strážce nad Sobotkou — větrný mlýn na Bořenovách. Zbourán byl jeden z nejkrásnějších statků v českých zemích u Vejpravů v Přepěřích, byly lehkomyšlně zbořeny patrové roubené domy v Mladoboleslavské ulici v Sobotce (Šturmův až Stehlíčkův). Vkusný Vildův dům čp. 194 na severní straně náměstí byl nahrazen pseudomoderní krychlí, která se nijak nehodí do tohoto prostoru. To jsou hříchy minulosti, kdy nebyla dokonala státní památková péče. V posledních letech nechána na spadnutí Tanečkova chalupa ve Vesce s nádhernou lomenicí. Právě tak byl bezúčelně stržen bývalý statek Černých v Oseku, čímž jako obvykle byl porušen vzhled celé typické návsi. Co není zbořeno, to je tak „zmodernizováno“, že z toho vznikla karikatura.

Doba přináší nejen zhoršení jednotlivých staveb — nahrazování vkusnějšího nevkusným, ale zhoršuje se i pohled na celou krajinu. Uvedu jen dva příklady. Kdo jde nebo jede od Šlejferny k Sobotce, uvidí před Osekem

v pozadí rozkošný zámeček Humprecht uprostřed lesnatého návrší, ale před ním v popředí právě na návrší se tyčí mohutné budovy JZD. Podobně je tomu před Libošovicemi při vchodu do Prokopského údolí, kde byla dokonce před lety ještě nedaleko kovová tabulka, že zde začíná chráněná přírodní rezervace.

Zajdeme-li na sobotecký hřbitov, nesmíme si všimnout příliš okolí. Krásná úvozová cesta, kudy se ještě nedávno tak rád v létě procházel Epaňa Šrámek, se stala zatím rumištem podobně jako začátek modřínového háje na kraji Ryje na cestě ze Sobotky do Stěblovic.

Poničeny jsou skoro všechny barokní sochy a kříže snad bez výjimky. Jak poučit nerozumné lidi a mládež, že jde o historickou a uměleckou památku po předcích, na kterou by byli v cizině hrdí?

Nikdo z nás snad není naivním staromilcem, který by nechápal nutnost sociálního a technického vývoje. Vše však lze dělat buď moudře nebo nerozumně a neuváženě. A když kulturní škody vznikají z nerozumu, je to každému rozumnému člověku líto. Žijí skoro celý život v Praze a ze své práce v kulturních organizacích i z denního života vím, jaké Praha má složité problémy v tomto směru. Ale Praha si těchto otázek všimá, o svých památkách ví a jejich osudy stále sleduje. Nenechá je ničit proto, že někdo se dívá na věc ze stanoviska svého úzkého zájmu nebo s malým rozhledem.

Pro Sobotku a Sobotecko byla jejich krása do dnes nejen chloubou, nýbrž i komerční hodnotou. Přicházejí a přicházejí sem turisté, pobývají zde, vydávají zde různým způsobem peníze a kraj je přijímá. Sobotecko — a nejen ono — své půvaby ztrácí a velmi často je ztrácí zcela zbytečně. Bylo by dobře, aby si jeho občané dali otázku, jak dlouho ještě budou moci s chloubou mluvit o svém rodišti a líčit krásy Českého ráje. Jaromír Kuchař

XIV. ŠRÁMKOVA SOBOTKA

Jako každoročně budou i letos na Šrámkově Sobotce nejpočetnějšími hosty učitelé českého jazyka a literatury z různých školských stupňů a z různých krajů republiky. Již potřeť přijedou posluchači pedagogických fakult z českých zemí i ze Slovenska a stálými hosty jsou i mladí zájemci o poezii a kulturu slova Východočeského kraje. Do Sobotky se na festivalový týden hlásí k pobytu i mnozí z rodáků a stálých prázdninových návštěvníků. Ale XIV. Šrámkova Sobotka právě tak jako každá předchozí je určena také občanům města; rok od roku stoupá počet těch, kdo považují týden Šrámkovy Sobotky za týden dovolené a navštěvují nejen večerní pořady, ale i dopolední semináře. I nedělní poetické odpoledne má své stálé posluchače ze Sobotky.

Co tedy nám všem letošní Šrámkova Sobotka přinese? Jubileum J. A. Komenského, 300. výročí jeho smrti, připomíná několik velikých státních podniků. Na rozdíl od nich a v souvislosti s tradiční náplní Šrámkových Sobotek, jež jsou zaměřeny vždy ke kultuře české řeči, zazní na letošním soboteckém festivalu především Komenského živé slovo. O jazyce a stylu učitele národů bude přednášet znalec starého českého jazyka dr. Emanuel Michálek, CSc., z Ústavu pro jazyk český ČSAV. Ukázky a paměťohodná místa z Komenského díla budou v dopoledních seminářích předčítat studenti z pedagogických fakult. Uvážíme-li dále, že v úpravě a režii Jiřího Hraše a v podání herců pražských divadel uslyšíme nejlepší Komenského hru „Diogenes kynik znovu naživu“, vidíme, že na letošní Sobotce bude k nám hovořit dílo J. A. Komenského přímo jeho vlastními slovy. A to je důležité. O Komenském se píše, přednáší, ale málokdo ho opravdu čte a skutečně zná. A bychom hlouběji poznali i jeho osobnost, pozvali jsme spisovatele Miroslava Hanuše, aby promluvil o Janu Amosovi a jeho postavě v české románové tvorbě. Doufáme, že i spisovatelce Leontině Mašínové dovolí zdravotní stav zúčastnit se nedělního slavnostního dopoledne (5. července), nad nímž převzala patronát. Komenskému v umění vůbec věnuje dopoledne (3. července) prof. Václav Kamelský. XIV. Šrámkově Sobotce jsme dali podtitul „Odkaz národu“. Máme tu na mysli slavný Komenského odkaz z Kšaftu, v němž ukládá svému národu lásku

k pravdě, kázeň, svornost a zvláště úctu k milostnému jazyku otcovskému a snahu o lepší cvičení mládeže, než bývalo. O tom na zahájení festivalu (1. července) promluví národní umělkyně Jarmila Glazarová.

Komenský si přál, aby se všechno učení dalo jakoby hrou. To se sice připomíná, ale málo se u nás pěstuje to, oč Komenský celý život usiloval a oč s konzervativními školdozorci své doby bojoval — totiž školské hry. Kdežto v mnohých zemích je moderní výchova dramatem již běžnou věcí a leckde přímo začleněna do učebních osnov, mnohým našim pedagogům jsou tyto moderní snahy, tak blízké Komenskému, zcela neznámy. Na Šrámkově Sobotce je již po několik let propagujeme. Letos o nich znovu promluví jejich přední znalkyně u nás Eva Machková.

Ukázkou toho, jakou hrou, dramatičtí a recitací přiblížit dítěti a mladému člověku dílo české klasické literatury, předvedou členové Recitačního studia Šrámkova domu v Sobotce o svém večeru (3. července) na počest autorky Babičky.

Atmosféře festivalu jistě nebude vzdálen koncert Pražských madrigalistů (2. července) a večer, který bude vyvrcholením celého týdne — čtení zasloužilé umělkyně Dany Medřické z knihy Ester s hudebními improvizacemi skladatele Petra Ebena (4. července).

Šrámkovy Sobotky jsou festivaly poezie. Opět se bude konat nedělní poetické odpoledne na Soboteckých prostranstvích, letos před Šolcovým statkem a na náměstíčku u sv. Anny. Verše moderních a klasických autorů zazní také na vernisáži výstavy knih Klubu přátel poezie (1. července) a na improvizovaných večerech džezové inspirace v střediskové knihovně i na závěrečném večeru pedagogických fakult. Konečně královéhradecké osvětové středisko plánuje pro Sobotku třetí lekci svého semináře o teorii verše (za vedení prof. dr. Klementiny Rektorisové).

Šrámkovy Sobotky přinášejí nejen poučení, ale i rekreaci. Oddechovou částí týdne budou pravidelně odpolední a dva celodenní výlety a literární exkurze.

Pořadatelstvo se snaží připravit všem návštěvníkům a občanům Sobotky příjemný týden. Doufejme, že mu bude přát i pěkné počasí.

Co se děje na Humprechtě

Před několika lety jsme se ozvali ve Zpravodaji s přáním, aby se dostalo našemu Humprechtu jednou také nového kabátu. Když se zkoumaly možnosti, přišlo se na to, že zámek má po jihozápadní straně trhlínu shora dolů a že je nebezpečí rozbíhání základů. Příčin je mnoho, od zvukových ran letadel po vlivy povětrnostní. Stav byl uznán jako havarijní a od dubna 1970 se pracuje na záchraně Humprechta.

Pracovníci Armabetonu z Prahy mají položit betonový pás kolem základů k jejich zajištění (je zajímavé, že zámek má pouze metrové základy a někde ještě menší), dále stáhnout železnými pásy celou stavbu v přízemí, I. a II. patře a ve věži. Proto je okolí zámku dnes k nepoznání, je obloženo materiálem různého druhu, pořádek se udržuje se značnými potížemi, ale provoz zůstává nepřerušeno. Byli bychom velmi rádi, kdyby oprava zámku byla hotova do 1. května 1971, kdy bychom rádi otevřeli v hořeních dvou poschodích novou expozici, muzeum hraček.

Reinstalace zámku počítá s tím, že by přízemí bylo věnováno literatuře a historii Sobotky a nejbližšího okolí (použije se tu i exponátů z darů občanů našemu muzeu, které jsou tč. uloženy v depozitáři) První a druhé poschodí by obsahovalo muzeum hraček. Bylo by jediné svého druhu v republice a tvořilo by přehled vývoje hraček od starých po poslední mechanické typy. Jde nám o pečlivý výběr exponátů po stránce historické a umělecké, nikoliv o stránku komerční, ač ji nepřehlídíme. Do akce zřízení muzea hraček je zapojeno větší množství kulturních zařízení, podniků, závodů a odborných pracovníků. Věříme, že se podaří dobře skloubit všechny možnosti a že expozice bude úspěšná a zvýší návštěvnost Humprechta.

Budeme čtenáře informovat o postupu stavebních prací i instalace. Prosíme zároveň všechny příznivce Sobotky a muzea, aby věnovali našemu muzeu starožitnosti jaké-

hokoliv druhu. Rádi si darovanou věc sami vyzvedneme, v depozitářích ji uložíme, takže se neztratí, a v expozicích či na příležitostných výstavách ji vystavíme. Vážíme si každého daru pro naše muzeum, poněvadž bude sloužit odborníkům i tisícům návštěvníků našich i zahraničních.

Stanislav Balcar

Jaromír Kuchař: Ze staré Sobotky

Sedmdesát let Josefa Knapa

Jan Knob

Zanedlouho se dožije spisovatel Josef Knap sedmdesátky. Jeho dílo obsahuje mnoho motivů rodiště tohoto spisovatele. Kraj Josefa Knapa je obsažen v jeho díle, tvoří základ jeho osobnosti, formuje i povahové rysy umělce. Je tu neoddělitelná hranice mezi Josefem Knapem a oním podhůřím, které se nesměle zvedá z rovin středních Čech a vlní lány polí sevřených ze tří stran vyvřelými vrchy obloukem od Brad přes Tábor až k Železnému a Zebínu u Jičína. Otevřený jih láká slunečnými dálkami, ale přísné lesy vrchů mluví varovně za větrných dní, kterých tu bývá plno a tak krajina Josefa Knapa nese v sobě plno jasu i stínů, plno náznaků touhy i věrnosti k této zemi polních cest s vůní mateřidoušky.

Poslechněme si, jak svůj domov Josef Knap vnímal:

„Do světnice, v níž jsem já spatřil svět, hledělo oknem dávné pásmo luk a polnaté mírné stráně a vzdálený polokruh lesů. Snad vzkázali pro otce na pole, tu asi odložil kosu, a vida po několika krocích, že mu bude při chůzi překážet u opasku toulec s brouskem, postavil toulec ke kose a šel. Tak nějak možná to bylo, neboť když se později narodil mladší bratr, orali jsme strniště „Za chraští“ a tam pro něho také přišli. Odevzdal mi do chlapeckých rukou kleče rouchadla a oprav a bič, aby pole nezůstávalo nedooráno, a dal se po mezích ke vsi. Za chvíli zmizel zrakům v dolině a potom ho bylo vidět „Na vrchách“ u vsi: byla tam v tu stranu samá proklánina a stráně, ano, takové to tam bylo vždycky, zvláště čisté křivky strání, které dohromady dávaly cosi jako píseň... rok po roku zapadaje do ní jsem ji pocítoval hlouběji.“

Tyto řádky napsal své dcerušce Janě v době, kdy poznávala psané slovo. Tenkrát za druhé světové války jsme v Turnově vydávali pro naše děti, zbavené nacisty čítánek, dětský sborníček zvaný Radostná studánka a v ní ve třetím a posledním úplném ročníku najdete citované řádky.

Po celé půlstoletí se zdálo, že vnější osudy tohoto synka rolnické rodiny budou klidné a pokojné a jenom jeho dílo naznačí vnitřní pochopení složitých osudů bez hranic, jak je tento autor získával svým básnickým zřením pod povrch věci i dějů. Josef Knap vystudoval gymnasium v kouzelném městě rolnických trhů a studentské radosti, ve městě, nad které ulehl tragický stín velkého vědovy Albrechta Eusebia Valdštejna. Knap vystudoval filozofickou fakultu University Karlovy, svou doktorskou studii věnoval zjevu Jaroslava Hilberta, nastoupil do divadelního oddělení Národního muzea v Praze, získal jméno literárního kritika, byl uznáván jako teoretik slovesné tvorby, ceněny jeho romány, miloval severskou literaturu, po vzoru českých spisovatelů občas vykonal jednak cestu k severským fjordům, jednak k italskému hrobu Johna Keatse, založil šťastnou rodinu, až přišel čas, kdy Josef Knap přijal nejtěžší zkoušku svého života, v níž obstál se ctí, která zdobila celý jeho život. Přesl i tento tragický stín a tak máme dnes štěstí, že můžeme sledovat světla i stíny, ale především se zamýšlet nad tím, co s umělcem zůstává, co vyrůstá nad jeho život, v čemž se sice obráží životné empirie, ale transponovaná do nového světa, neboť umění podle slov Oscara Wilde se začíná tam, kde končí nápodoba. A tak románové dílo Josefa Knapa bude stále živé, nestárnoucí, nadčasové.

A přece se ze začátku zdálo, že Josef Knap vstoupí do české literatury jako literární teoretik a kritik, neboť neobyčejně záhy jako dvacetiletý universitní student vydává studii *Alej srdcí*, ve které bezpečně a jistě, bez rozpaků třídní nástup české poválečné literatury, proměnu té generace, která vystoupila svým almanachem 1914, prožila proměnu v první světové válce a byla rozšířena o nové nastupující talenty. Samozřejmě po půl století od vydání Knapovy kritické prvotiny můžeme vyslovit některé výhrady, ale to hlavní musíme Josefu Knapovi přiznat, že mladý dvacetiletý muž neomylně určil a charakterisoval hodnoty v době kvasu tvorby. Josef Knap na příklad poprvé přesvědčivě v *Aleji srdcí* ocenil osobnost jak Jakuba Demla, který je nyní velkým objevem pro mladou básnickou generaci, ale i Vítězslava Nezvala, který tehdy ještě ani nevydal knihu. Stejně pronikavé soudy najdeme i ve studii Hilbert, případ české dramatiky a samozřejmě připomeneme ještě studii šrámkovskou a publikaci *Čtyři ze Sobotky*, kterou redigoval.

Literární kritika provázela Josefa Knapa po celé tvůrčí období, opravdová literární kritika, nikoli pouhé refe-

rentství, kritika jako smysl českého umění, o cesty tvůrčí činnosti napájené ze zdrojů domova, z ducha živé duchovní tradice. Projevil se jako osobitý zastánce mravních postulátů, které přecházejí z generace na generaci a vyznával, tento zkušený a poučený znalec severských literatur zejména skandinávských, že literatura malého národa může dorůst ke světové úrovni jen tehdy, nekopíruje-li cizí vzory, ale je naplněna geniem loci své země.

Stejně osobitě vyrůstal současně Josef Knap jako romanopisec a to značně záhy, neboť první román mu vychází v době, kdy bylo autoru 23 let. Jmenoval se původně *Štěpy*, nakladatel si vyžádal název *Ztracené jaro*. Arne Novák nazval tuto knihu „improvizovanou zpovědí poválečného pokolení“. Přes šrámkovské vlivy už v tomto románu jsou náznaky prvků, které jsou podstatné pro pozdější romány Josefa Knapa, věcnost i básnická imagínace, přísný epický řád i kouzlo lyriky, křehká něha dívčích postav, pravda i legenda, zemitá vůně i sen.

Ale teprve v prvních povídkových cyklech se jasnila a čistila tvorba Josefa Knapa k zralým hodnotám a dílo Josefa Knapa rostlo klidně, beze spěchu, bez improvizace, ale bezpečně, obohacovalo se i námětově.

Musím se zmínit zvláště o jednom období a to o letech 1925—1931, kterou jsem kdysi v nevydaném sborníku ke Knapovým padesátinám nazval severovýchodní epizodou Josefa Knapa. Byla to doba, kdy v Turnově v nakladatelství Müllerově vycházela revue *Sever* a východ spolu s edicí téhož jména. Třebas impuls vyšel od spoluredaktorů revue Václava Prokūpka, Františka Křeliny a také autora této stati, všichni jsme vědomě a bez výhrad po několik let přijali jako vůdčí osobnost Josefa Knapa. Vlastně to byl smělý podnik. Nejmladšímu z nás bylo 21 rok, nejstaršímu 25 let. A přece *Sever* a východ vycházel bez podpory a subvencí šest let, měl vysokou úroveň a poslání, které mu vtiskl Josef Knap. Usiloval o vyjádření bohatosti české literatury, zachycoval širokou paletu autorů všech současných generací, hledal mladé talenty a tak v *Severu* a východu tiskl jak Šrámek, Toman, ale i Dyk, Machar a zase Hora, Čarek, Biebl, Vančura i Nezval, Medek, Kopta i Kratochvíl, abych jmenoval alespoň část autorského sboru. Ale na Severu a východu byla pozoruhodná jeho kritická část. Kromě Josefa Knapa tu tiskli své soudy A. M. Piša, Pavel Fraenkl, J. B. Čapek a zprvu i A. C. Nor. *Sever* a východ vlastně znamenal první pokus o vytvoření mimopražského kulturního centra. Různorodost autorů neznamenala bezradný eklecticismus, soudů a přísných soudců bylo v Severu a východu dost, v jednom čase dokonce polemické vystopení kritiků o smyslu a poslání tradice. Kolik nových jmen vstoupilo do české literatury prostřednictvím tohoto časopisu! Samozřejmě především my spoluredaktoři, dále Čarek, Branislav, Krška, Blatný, Rón. Padesát svazků edice spojovala nejen hodnota slovesná, ale i hodnota polygrafická. Samozřejmě, v redakci nebyla brzy klidná idylla, ale přestáli jsme tehdy krizi my čtyři ze severovýchodu hlavně proto, že Josef Knap i když byl nesmlouvavý, dovedl působit s klidem a pochopením, jakoby ne-

*Exlibris
rodiny Havlíkovy
ze Sobotky
od Josefa Fejjara*

byl ani vlastně o nějaký měsíc starší, než jsme byli my. Ale experiment byl příliš smělý a díky i za oněch šest let Severu a východu. Stejně jsme se definitivně nerozešli. Josef Knap zatím řídil Topičovy Bílé knihy a tam mohl uplatnit své zájmy o skandinávskou literaturu a získal medaili svatého Olafa loni v Norsku víc než právem.

Jenže i redakční činnost bude jednou jen v zorném poli literární historie a nejdůležitější bude dílo Josefa Knapa, jeho povídky a romány, z nichž mnohé odhalují skrytou tvář Knapova kraje, mnohé vycházejí za motivem do slovenských hor a osídlované Puszty, do měst a osudů manželských krisí, od baladického příběhu Réva na zdi přes vzácný vztah otec a malé dcery v Dívcím hlase až k onomu osudovému Věnu. Jde o širokou paletu básnického zájmu Josefa Knapa, o dílo vynikající hodnotou i množstvím a zejména nenapodobitelnou jedinečností v pochoopení postav, o universalitu člověka, země i nebes, o výraz plný básnivosti a zároveň moudrosti. Při tom se Josef

Knap dotýká nitra lidí jakoby citlivou rukou chirurgovou, plný soucitu a plný poznání. „Hranice mají leda krajiny, ale lidské osudy jsou bez konce“ říká v románu Cizinec. Kolik variací dovedl vytvořit na jediné téma svého kraje! Dovedl českou venkovskou prózu do vysoké úrovně, osobitě, spíš plachým dotekem a jiným smyslem, než je nám obyčejným lidem dán.

Snad je nutné připomenout i Knapovo vědecké dílo, které vznikalo v době jeho působení v Národním muzeu a bylo vydáno v posledním desetiletí. Jde o knižní studie Zöllnerové, Umělcové na cestách, Čtyři herečky, kde se zabývá historií českého divadelnictví.

Vzácné jsou i básně Neznámému bohu a doplňují bohatý obsah umělcova díla, jenž sám o sobě znamená muže, na kterého platí pojmy antické kalokagathie. Čistý povahou, ušlechtilý duchem. Takový byl v celém životě a to s ním zůstane. Doufejme, že ještě dlouhá léta po sedmdesátce.

Z korespondence K. V. Raise adresované do Sobotky

Mezi několika sty osobními dopisy spisovatele K. V. Raise, které byly v letech 1884 až 1926 adresovány rodině mladšího bratra Antonína Raise, je jich i několik desítek zaslaných do Sobotky. Bylo to v době, kdy A. Rais byl v Sobotce učitelem a pak ředitelem měšťanské školy (1891—1900). U něho v Sobotce trávil své stáří i jejich otec Václav Rais, který sem po smrti své ženy Kateřiny přesídlil z Bělohradu. Proto K. V. Rais zajížděl každoročně na prázdninový pobyt do Sobotky. Jeho pak navštěvoval v Sobotce i značný počet literárních přátel jako M. A. Šimáček, Jaroslav Vrchlický, Alois Jirásek, Ant. Klášterský, V. V. Štech, Ign. Hermann aj. S ubytováním byly patrně spojeny značné potíže, a proto měl K. V. Rais v úmyslu zakoupiti si v Sobotce nějaký domek, jak lze zjistiti z některých jeho dopisů.

Tak v dopise ze dne 17. II. 1898 píše: „Tuhle mi povídal Štech, že se mu v Sobotce nabízí nějaký domek ke koupi.“ A ihned v dopise z 23. V. 1898 uvádí: „Na Lhotce, Antoníne, ani se neptej a také v Čalovicích ne. U tčch Wildů by se mi to bylo líbilo — škoda, že jiní předešli. Štech si dal do novin inserátek, že by koupil domek a dostal 36 nabídek. Již má domek v Libiši u Neratovic, dal zaň 800 zl. Žádal jsem ho, aby mi pověděl, co se mu nabízelo v Sobotce. Ale nabídku tu, psanou na lístku s pohledem na Sobotku, ztratil. Je to prý zrovna pod Humprechtem, pověděli mi o tom nějaký Hrdličkovi, příbuzní Hrdličky, jenž jest v časopisu Politik. Je prý u toho zahrada a kupovalo to prý okresní zastupitelstvo pro nějaký svůj ústav, snad pro nemocnici. Cenu již nevěděl. Prosim, abyste byli tak laskavi a zeptali se na to. Těžkých starostí si s tím bytem, tatínku, nedělejte, víte, že jezdíme do Sobotky, jako jsme jezdívali domů, abychom se spolu potěšili. Kdo pak bude letos u Pavjenských, co byl loni ředitel Starý? A hospoda „Na poště“ nemá byty a Marek také ne? A nyní prosbičku: Pamatuješ se, Antoníne, že když jsi zde byl, žádal jsem Tě o zprávičky, drobnosti, jak se lidí na vsi, nebo vesnických lidí, do města příšlých, chytá panství. Nejen žen, ale také mužů. Ať uvedu příklad: Dřív leckdy aspoň po dvoře šel bos — teď vždycky obut. Dřív chodil bezvousý, teď nechává si stát knírky atd. Dá se jistě mnoho povědět o takových věcech ze života ve stavení i mimo ně a ve společenském životě. Žijete tomu nablízku a jistěže mnoho o tom víte. Není třeba obšírného psaní, jen kratičkých poznámek. — Druhé zprávy týkají se zase panstva, před nímž se v malých městech všechno kořívá a jež však nebývá tak slavné. Antonín již mi něco pověděl o tom panstvu kosteckém, snad se dá ještě na něco vzpomenout. Před těmi N. také v Sobotce všechno klečívá — snad by se tu také mnoho dalo říci o tom, jak je lidé napodobují, dělají po nich atd. Buďte tak dobří a když Vám něco napadne, napište o tom poznámku. A nemrzte se, že Vás tím trápím.“ Dopis ze 27. V. 1898: „Marie (manželka spisovatele K. V. Raise) se ondy jen tak zeptala Vráňky, který domek je prý pod Humprechtem naprodej — a ta spustila, jaký je to krásný domeček. Z té příčiny ještě piši, abyste se na to laskavě aspoň optali. Možná ovšem, že bude hodně drahý. Ty zprávičky, o něž jsem žádal, není nutno psáti najednou, jenom jak vám něco napadne. Teď jsem se stal také členem výboru Svatoboru a zasedám tam tedy s Dr. Studničkou, Stupeckým, Thomayerem, Šolínem, Kottem, Černým, Tomkem aj. Dr. Rieger předsedá. Prosim, odepište mi na ten hořejší dotaz. Kdyby byl domek k čemu (zahradu prý má), a ne tuze drahý, snad by otázka našeho bytu byla

nejlépe rozluštěna.“ A další dopis z 31. V. 1898: „Začnu hned s těmi domky. Také já již začínám se vzdávat myšlenky na koupi některého, vidím, že by ty prázdniny vlastně přišly hodně draze. To pod Humprechtem má hezké místo, ale ty došky! U Sedmidubských bojíme se, že je to u truhláře a tedy hodně bouchání, že je to v přizemí by snad nevadilo. Již bych do Sobotky přijel, ale některé věci mám ještě neurčity.“

Když s časným jarem roku 1899 zemřel v Sobotce spisovatelův otec Václav a byl pohřben v Bělohradě a když v roce 1900 odešel i jeho bratr Antonín do Mnichova Hradiště na místo okresního školního inspektora, skončily tím zcela i prázdninové pobyty K. V. Raise v Sobotce.

Po letech však ještě vzpomíná na Sobotku. V dopise ze dne 15. II. 1926, zaslaném své švagrově do Jičína, píše:

„Psala jsi o Vaší procházce k Robousům: věru, také bych se rád někdy po této silnici proběhl! Vždy jsem po ní rád chodil. Myslím si, kdybych tak někdy neviditelný mohl chodit po Jičíně a po jeho pěkném okolí, jak by to bylo hezké. Také na Sobotku rád myslívám. Pan ředitel Hartl mi psal, abych jím pro pamětní knihu napsal něco o Antonínovi, ale odpověděl jsem mu, že jsem to už napsal ve své knize ze vzpomínek, Z jičinských studií (ty před 2—3 roky vyšly ve feuilletonu Lidových novin) a že budu-li moci, napíši i další. O bratrově práci je bratrovi těžko psát, to musí napsat oni, kteří tu práci viděli. Poslal jsem mu ty 4 verše, jež budou na pomníku. Žádal mě také, abych někam něco napsal o J. L. Turnovském, ale kdež bych mohl!“

A ve svém posledním dopise ze dne 24. V. 1926 do Jičína píše: „Kdy pojedu do Bělohradu, ještě nevím, ale hodlám asi kolem polovice června. Přijedu-li z Bělohradu asi na 2 dni do Jičína, nebudu Vás obtěžovat, to mi musíš dovolit. Ale když by ti bylo milo, chodili bychom spolu na Zebín, do Libosadu, na Velíš. Zda také na Prachov a do Sobotky, nevím. Chci tichou procházku, jen abych si obnovil jisté vzpomínky, protože na něco myslím, ač nevím, zda při své chorobě budu ještě mít sílu to provést. Minulý čtvrtek a pátek jsem byl v Pardubicích a v Hradci Králové. Jel se mnou pan I. Herrmann a p. Topič. Jelo se autem. Do Pardubic jsem jel k hrobu tchánovu, v Hradci jsem měl promluvu v učitelském ústavu. Slíbil jsem to řediteli Michlovi už před léty a stále jsem odkládal. Bylo to pěkné, jenže se nám potom rozpršelo! Hodně mne to unavilo. Už se mnou nic není!“

Smrt 8. července 1926 K. V. Raisovi znemožnila předsevzatý úmysl provést. Antonín Helcl

• **K počátkům hasičského sboru v Sobotce.** Ke zprávě o oslavách 100. výročí vzniku hasičství v Jičíně v minulém čísle jsme dostali několik dotazů na počátky soboteckých požárníků. — Pokud se dá zjistit, první zpráva o organizování hasičů v Sobotce je ze 4. VII. 1870, kdy na výborové schůzi Sokola bylo usneseno zavést v Sokole hasičská cvičení. Ta brzy převládala nad sokolským cvičením a 15. VIII. 1871 bylo na výborové schůzi Sokola rozhodnuto zřídit ze členů Sokola (v rámci spolku) hasičský sbor. — Teprve 15. II. 1874 byly však schváleny stanovy a ustaven samostatný Dobrovolný hasičský sbor v Sobotce. — O dalších osudech požárníků najdeme informace v podrobných jednatelských knihách spolku, které byly s pamětní knihou předány v těchto dnech do Městského archivu v Sobotce.

O STYLU JOSEFA PEKAŘE

Z přednášky doc. dr. Zdeňka Kalisty, proslovené v Historickém klubu v Praze 5. května 1970

V první části přednášky autor zdůraznil dramatický přístup Pekařův k historické látce: jak se projevuje v jeho volbě historických námětů dramatického rázu (Valdštejn, Přemysl Otakar II., Žižka atd.) i v jeho základní koncepci českých dějin jako dramatického boje o úchovu existence národní.

Pronikal-li dramatický princip v Pekařově vnějším přístupu k práci, musil se pochopitelně projevit intenzivně i v jejím vnitřním ztvárnění, v tom, jak tuto látku prožíval a vyjadřoval, v jeho stylu v užším toho slova smyslu, stylu slovesném. Pro Pekařův slovesný výraz je především charakteristický jeho sklon k barvitému respektive plastickému slovu, který souvisí s dramaticitostí jeho celkového postoje. Pekařovi nestačí slovo prostě označující nějaký objekt či fakt. Pekař potřebuje slovo, které by tento objekt či fakt zvýraznilo a oživilo, aby mohlo hrát dramatictější roli ve výstavbě jeho myšlenky, aby autorovy myšlenky vyvstaly před očima čtenářovými živěji, strhly větší silou jeho pozornost. Vezměte si takovou — náhodně vybranou a přece pro Pekaře typickou větu z jeho statí „Z dějin Českého ráje“ (1930): „Doba gotická... to byla, jež dala Turnovsku nový život a novou tvář; teprve tenkrát se otevřely pro pěšího i pro jezdce strmé cesty lesem k Valdštejnu, k Hrubé Skále, Frýdštejnu nebo Zbirohu, teprve tenkrát musila orlí hnízda na Troskách ustoupití hradním tarasům a výšiny, které dotud hovořily jen s oblaky a dálkami, naplnily se ruchem nížiny, křikem zbrojnošů, ržáním koní, ale i životem panské rodiny a domácnosti.“ Stavba celé věty je příznačná: Začíná prostým konstatováním, že v době gotické (i to slovo zasluhuje pozornosti, ukazující, jak Pekař tíhne především k smyslové plastičnosti a volí proto pro označení epochy, kterou by právem mohl označit jako epochu třeba vrcholícího feudalismu termín z oblasti vidové, z oblasti výtvarného umění) se změnil život v jeho rodném kraji. Ale toto konstatování, které by klidně mohl napsati i historik rázu Gollova, Novotného či Bidlova, zřejmě je Pekařovi jen jakýmsi zvolným počátečním rozbehem. Hned v dalších slovech se vnitřní rytmus Pekařovy věty dramaturguje. Pekařovi nestačí říci, že ke hradům na výšinách jeho domova byly upraveny cesty pro chodce a jezdce: v jeho větě začíná hrát roli zbarvující přívlástek, cesty jsou **strmé**, vedou **lesem** (byly opravdu tehdy na hradních výšinách Turnovska lesy?), nabyly divočejšího, poutavějšího rázu. Dramatizace obrazu však sílí ještě dál: na Troskách se objevují **orlí**, (byli tam opravdu?), aby ustoupili hradním **tarasům**. Cítíte, jak „r“ v těchto slovech onomatopoeticky koloruje pohled, jak skoro nutně vyvolává ve vás — trochu bezděky — vzpomínku na hranaté, tvrdé obrysy starého hradního stavení. A teď Pekař potřebuje vyjádřit, jak vznos doby gotické pozvedl tíhu hmoty do výše, a tak nechává se před očima čtenářovými rozevlát výšinám, „které dotud hovořily jen s oblaky a dálkami“ (jaké to zase využití kvantit hláskových k zmalební slovní stavby!) — aby je postavil v účinnou antitezu proti drmolivému ruchu nížiny, všedním, klopotným starostem života. Ideální síla gotiky, na kterou Pekař kladl vždycky důraz — síla pozvednout se nad přizemní realitu k velkým rozpětím myšlenkovým — je v této obrazové zkratce vystižena zcela nepozorovaně a přece velmi plasticky a naléhavě.

Samozřejmě že ne všechny věty Pekařovy jsou vybaveny stejně bohatým slovním koloritem. Zejména jeho práce z oboru dějin hospodářských a sociálních, operující se statistikami a vůbec s čísly, omezují Pekařův výraz na prosté sdělení, jehož síla je především v cifře, sdělením tím zaznamenané. Ale že věta právě citovaná a jiné věty jí podobné jsou vlastním stylovým výrazem Pekařovy osobnosti, přesvědčí se každý, kdo se jen poněkud hlouběji zadívá do jeho literárního a vědeckého odkazu. Pro Pekaře je na příklad příznačné, jak užívá řeči pramenů, ze kterých čerpá svoje vyprávění. Nepřestává na nějaké citaci podčarové (třebas i té používá velmi zhusta), na tzv. pramenných odkazech, jak je uvádějí jiní jeho souvěkovi. U něho řeč dokumentu vstupuje přímo ve vlastní řeč jeho, organicky se s ní spojuje, vplývá a splývá s ní, dodávající jí zvláštní barvitosti, vytrhující ji z šedi prostého, všedního sdělení. Stačí tu rozvinout v duchu před očima třeba kapitolu věnovanou v „Knize o Kosti“ Humprechtu Janu Černínovi. Tu jádrná, krásná čeština známých listů paní Zuzany Černínové a z části i jejího syna dovolila Pekařovi zvlášť živě použít jednotlivých obrátů i celých vět v plné, vnitřní souvislosti s vlastním textem.

Pekař jako by se přímo naruživil nořil do tří sta let staré korespondence a z ní lovil slova co nejvíce odpovídající jeho potřebě výrazové: „Mé nejmilejší dítě! Můj rozkošný, nejmilejší Humprecht! (ale v oslovení úvodním vždy: Urozený pane!) — kolikrát v rozličných variacích vrací se nám to zvolání lásky v každém listě! Jednou čteme dokonce: „včera byli tu u mne u jídla J. M. pan hrabě Černín, páni synové oba dva... hrubě na tebe vzpomínali, mohlo ti v těch rozmilých uších tvých poznání.“ V těch rozmilých uších tvých! Jak málo cítil Pekař úvozovky, oddělující jednotlivé citáty od jeho vlastních slov, vidět z doznělých citátů z listu Zuzany Černínové ve vlastních jeho slovech. Se stejnou živostí jako v portrétu Humprechta Jana Černína v „Knize o Kosti“ používá Pekař archaické mluvy starých dokumentů i v nezapomenutelné podobizně jeho strýce Heřmana v téže knize. Vzpomeňte jen, s jakým zalíbením tu spočinul na Heřmanovu korespondenčním regestu s ošidným „zapálil se jí kep“! A abychom neutkvěli jen na češtině 17. století, která svou dřevořezbou jadrností Pekařovi patrně připomínala i jeho domov — uveďme v této souvislosti příklady z jeho „Žižky“, zejména z jeho „výslechu svědků“, kde citáty zase vplouvají do textu Pekařova nejenom jako doklady jeho historického líčení, ale i jako organická část jeho výrazu, která má (i když ne v té míře jako v „Knize o Kosti“, protože tu jde ze značné části o novočeské překlady latinských textů 15. věku) dodávat jeho výrazu pastosnější či prudší barvitost. Vezměte si např. takovou větu z 2. dílu „Žižky“: „když část hradu byla již v moci Žižkově a Svamberk poznal, že útoku neodolá, věda a boje se, že dobudou-li Táboři hradu mocí, neušetří života ani jeho ani lidí jeho, ohlásil dobývajícím, že se vzdá, ale jen do rukou pana Petra Zmrzlíka“. Poznali byste vůbec, nebýt grafických znamének úvozovek — že od slov „věda a boje se“ až po slova „ani lidí jeho“ není věta psána Pekařem, nýbrž Vavřincem z Březové? Stavba větná je tu nejen dokladem toho, jak Pekař dovede svědectvím současníka událostí jím líčených dramaturgizovat svoje vyprávění, dodáváje mu živého rázu přítomnosti — ale i dokladem jeho dramatického pronikání pramene, které mu dovoluje prožívat líčení pramene v sobě s takovou intenzitou, že slova pramene přecházejí bezděky do jeho vlastního slovního výrazu.

Pekař však nepoužívá jen archaisujících prvků minulosti, aby dodal svému líčení působivější a dramatictější barvitosti — ale dovede k těmúž účelu i postup obrátit a vnést do obrazu minulosti **prvky přítomné**, v jistém smyslu jej výrazově aktualizovat. Vraťme se ještě na okamžik k jeho líčení doby gotické v obvodu jeho rodného Turnovska. „V ženské komnatě na Troskách“ — vypráví tu Pekař — „můžeme si představit docela dobře domácí slečny, čtoucí některé ze sepsání Štítného nebo verše Alexandreidy nebo román o Apolloniovi, králi tyrském... kdyby tenkrát vycházely v Turnově nějaké noviny, dočtli bychom se nejednoho zajímavého kusu o bojích hradních pánů navzájem, o krveprolití a požarech hradů a vsí...“ Domácí slečny na Troskách? — snad panny! A Turnov 14. a 15. století a noviny — jak daleko jsou si obě tyto představy! Ale časová vzdálenost, která v tomto případě dělí od sebe panny a slečny (ten poslední výraz je přece typický výraz 19.—20. věku!) a Turnov doby gotické od Turnova s „Pojizerskými listy“, působí neobyčejně dramaticky, čtenář si chtěl nechtěl uvědomuje rozdíl, dělič jednotlivé dvojice vnitřně od sebe, výrazněji a pronikavěji, než kdyby byly položeny bez zvýrazňujících, asynchronických protějšků. A tohoto zjevu, který se u Pekaře zase objevuje velmi často (jen letmo třeba obrát; „gotické hrady jsou módou,“ „rakousko-uherská fronta na Bílé hoře“ atd.), je třeba povšimnouti si zvláště i proto, že velmi živě odlišuje prve zmíněné Pekařovo zbarvování jeho výrazu archaickým výrazem minulým. Používání archaických výrazů, převzatých z minulosti, nebylo u naší histografie z konce minulého a z počátku tohoto století nikterak ojedinělým. Historické práce Zikmunda Wintra pracují s takovýmto dřevořezbným slovním materiálem velmi často a způsobily dokonce, že tento historický kolorism přešel i do naší literatury beletristické, zejména do historického románu a historické povídky, Jiráskem počínaje a Jaroslavem Durychem a Vladislavem Vančourou konče. Co však Josefa Pekaře zřetelně odlišuje od historiků rázu Wintra, Šimáková apod., je právě dramatický protipól, který v jeho výrazivu proti obrátům pronikajícím v ně z minulosti vytvářejí

představy a obraty zcela aktuálního rázu. I v tom se jeví dramatický charakter Pekařův, který nedovoluje, aby se dal jednostranně strhnouti odkazem předešlých generací, byť i jeho vábení bylo velmi silné.

A ještě jedna věc je charakteristická pro Pekařův základni sklon k dramatickosti a z toho vyplývající snahy o živější zabarvení výrazu: Pekařův smysl pro výraz přejatý z živé řeči lidové. Barvitě výrazy lidové nevnikají ovšem do Pekařovy dikce stejnoměrně. Poměrně nejvíce jich nacházíme u něho tam, kde ve svém vyprávění stanul nejbližše selskému obyvatelstvu svého domova a kde mu je do jisté míry přinášela s sebou i mluva dokumentů, svou češtinou splývající s řečí lidu — v jeho „Knize o Kostí“, v jeho historickém obrazu Turnovska, doprovodným dřevoryty Karla Vika, a v dalších jeho pracích svázaných s půdou rodného kraje. Žena generála Baněra mění se tu v lidovou **Banýrku**, hejtman Hosián má **praktiky** s boleslavskými židy, po selských **gruntech** (Pekař nikdy neřekne usedlost, nýbrž jen a jen grunt!) jsou **maršale**, hejdec Skřivánek z Podkosti sedá „**vrch kamen**“, na Kostí hejtman **handluje se Svejdy**, při muzice v krčmě podkostské tančí švédští soldati „**velkým dílem ženatci**“ atd. Ani před duálem — gramaticky sice oprávněným, ale v daném případě zřetelně se připínajícím k výrazovosti lidové — Pekař nezaváhá: „S **těma dvěma armádama** to však pravda nebylo a s tím sedlákům půjčeným obilím vypadalo to dokonce nepěkně“. Někde by se zdálo, že slova jako lajtnant, komandant, regiment, bagáže, arest atd. překynula do výrazu Pekařova z mluvy 17. století: ale to by byl nepochybně omyl, neboť výrazy ty představovaly v době, kdy „Knihy o Kostí“ byla psána, v ústech širokých vrstev lidových běžná slova, a právě jako taková vběhla docela bezděčně Pekařovi do pera. Jak autorovi „Knihy o Kostí“ stále zněla v uších řeč lidová, ukáže malá poznámka o kosteckém hejtmánu Hosiánovi, že „byl měšťáninem Nového Města Pražského a k tomu, jak se dnes česky říká, „von“ čili člověk erbovní“ — to rozvedení představuje člověka erbovního německým „von“ je vzato přímo z žargonu!

Ale nejen na stránkách věnovaných domovu a vůbec selskému prostředí, z něhož Pekař vzešel, pronikal do věty Pekařovy výraz lidový. I na stránkách jeho úvah o smyslu českých dějin a jeho polemik s Masarykem, Herbenem a jinými, kde jinak Pekařův slovník ubíhá k výrazům odtažitým, s jakými operuje filosofie, dějiny umění, psychologie a jiné vědy jeho úvahami dotčené, se neudrží, aby tu a tam neutrousil slovo vzaté z řeči lidové. Jeden z jeho oponentů mu kdysi vytkl, že použil slova

„trumf“, svědčícího prostředí nějaké karbanické společnosti, a velmi se nad tím pohoršil. Ale to bylo při nejmenším pohoršení zcela neporozumivé: i ten „trumf“ patří k barvám Pekařova jazyka a Pekařova stylu, souvisí s jeho barvitým viděním světa a jeho dramatickým postojem k životu.

Těsnější přílnutí k výrazu lidovému odlišuje zřetelně výrazové zásoby Pekařovy od výrazových zásob jeho učitele Jaroslava Golla. I když Gollův styl — jak pěkně ukázal kdysi Jaroslav Vávra — chce vytvářet jakýsi most mezi prostým sdělením vědeckým a výrazem poetickým, jeho výraz zůstává plně na půdě slova literárního ve smyslu akademického a přímo s jakousi aristokratickou štitivostí se vyhýbá všemu, co by jej mohlo strhnouti do roviny řeči lidové. Mluví-li Goll („Čechy a Prusy ve středověku“) o půdě „mečem zorané a krví **zhnojené**“, vidíte na první pohled, že to není vzato z úst prostého člověka, nýbrž tu jde o básnický výraz, plně odpovídající básnické praxi Gollových současníků Lumírovců. Pekařovy záběhy do výraziva lidového sblíží však za to podivně a přece pochopitelně jeho řeč s řečí **baroka**. A není to jistě jen vnější skutečnost, že se Pekař v řadě svých prací — především zase v monumentální „Knize o Kostí“ — vžil hluboce do ovzduší tohoto kulturního údobí, která vysvětluje toto příbuzenství. Bylo-li v baroku jeho ubíhání do řeči lidové (naši literární historii ve jménu klasické vele-slavinské češtiny tolikrát pohoršeně vytýkané a přece pro osvěžení a zpružnění literárního jazyka nadmíru důležitě!) především důsledkem jeho dramatického postoje k životu, jeho snahy najít co nehlubší odezvu v tomto životě, prolnout se s ním co nepronikavěji — je tomu podobně i u Josefa Pekaře. I u něho je barvitý výraz lidový reflexem jeho dramatického postoje k životu, jeho snahy žít v neustálém pohybu života, prožívat minulost **jako život** — jako tomu bylo u barokních kazatelů (u nichž se příliv mluveného slova lidového v barokní literatuře projevil v souvislosti s jejich dramatickým postojem nejvýrazněji), barokní legendistice i v jiných odvětvích našeho barokního písemnictví.

(Třetí část přednášky pojednává o dramatickosti Pekařovy větné syntaxe.)

Autor tohoto článku doc. dr. Zdeněk Kalista se dožívá 22. července 1970 sedmdesátin. I my ze Sobotky se připojíme se skromným blahopřáním. Vzpomínáme zvláště jeho četných knih a studií týkajících se baroka, Josefa Pekaře, Boh. Balbína, rodu Černínů i jeho nezištné spolupráce s naším časopisem. Děkujeme za vše a mnoho zdraví a tvrdých sil do dalších let!

Vladimír Šulc

POMÍSTNÍ JMÉNA V SOBOTCE

Úvodem. V Sobotce se zachovalo mnoho pomístních jmen, z nichž některá jsou velmi starého data, jsou doložena před více než 300 lety. Postupně přibývala jména další a je možno sledovat, jak i v tomto století přibývají jména nová, která se zčásti vžívají.

Při zpracování přehledu pomístních jmen jsem se snažil u těch starých doložit písemně jejich starobylost, u novějších pak zjistit a v paměti zachovat, jak vznikla.

Po zpracování nástinu tohoto soupisu jsem se obrátil na znalce dějin Sobotceka plk. Miroslava Vlacha. Ten nástin prostudoval a doporučil, aby i po stránce jazykozpytné byla věnována pozornost alespoň některým jménům. Ochoťně provedl porovnání s Příručním slovníkem jazyka českého, s pracemi dr. Ant. Profouse a nástin doplnil. Při setkání 25. října 1968 jsme probrali všechna zjištěná pomístní jména, doporučil nové schéma zpracování a měli jsme se opět brzy sejít, abychom si ověřili pomístní jména polních tratí z tereziánského katastru. Těšil jsem se na toto setkání, bohužel plk. Vlach několik dní po naší rozmluvě po krátké nemoci zemřel dne 6. listopadu 1968.

Článek jsem se snažil zpracovat podle všech mně dostupných pramenů. Použil jsem údajů z revizitace berní ruly 1715, z katastrů tereziánského a josefského, z plánu Sobotky, který vznikl mezi léty 1848—1852, z dalších archivních materiálů a z rukopisné Vlastivědy Sobotceka, kterou zpracovala Gabriela Mačenková a doplnila Marie Brixová. Další údaje poskytla literatura, zvláště Věstník sobotekský (článek V. Vilímka aj.), Černého Památník z r. 1882, díla Vetešníková, Sakařova, Píckova, Pekařova Kniha o Kostí a články v sobotekských sbornících. Mnohé vím i z vypravování pamětníků. Podrobný seznam pramenů a literatury je uveden na konci práce.

V zájmu přehledu jsem rozdělil práci na několik částí. V první se krátce zmíním o místních jménech jednotlivých

částí dnešní Sobotky, ve druhé se budu zabývat pomístními jmény větších celků města, ulic a veřejných prostranství a zastavěné části města (jména hostinců byla otištěna v samostatném článku) a konečně ve třetí se věnuji názvům v nezastavěné části katastru sobotekského. K této poslední části připojím i několik pomístních jmen, která patří do katastrů sousedních obcí, ale mají vztah k Sobotce, neboť jde o pozemky v majetku města nebo jednotlivých občanů.

Dnešní osady, které patří k MNV Sobotka, ale do r. 1960 byly samostatnými obcemi, do své práce nepojímám.

I. Místní jména v katastru Sobotky

Bořenova je staré označení pro samotu č. 275, při níž byl ve 40. letech minulého století postaven větrný mlýn. Zároveň se tak nazývají i okolní pozemky na celém návrší. Poprvé je doložen r. 1715. Lidově se zde říká i Na větráku, třebaže větrný mlýn byl zbořen.

Březno je velmi stará obec, poprvé doložená r. 1497. Přílehlá k Sobotce na severu a západě, začíná statkem Černých při silnici na Kost a končí u hostince Syrovandy. Původ jména je podle březového porostu.

Humprecht, původně Humprechtsberg, je jméno zámečku nad Sobotkou, který byl postaven v letech 1666 až 1672 a pojmenován podle stavebníka, hraběte Humprechta Černína z Chudenic. Původně užívané dlouhé cizí jméno si lid zkrátil.

Matice, dnes samota se čtyřmi domy, rozdělená mezi Kdánice, Osek a Sobotku, bývala původně sídlem sobotekského pohodného. Název se poprvé uvádí v kosteckém urbáři r. 1648. Původ názvu zatím nebyl vysvětlen. O souvislost s osobním jménem Matěj tu zřejmě nejde.

Předměstí bývalo také samostatnou vsí, dokonce sídlem předměstské rychty. Jméno má podle polohy. Je zcela přílehlé k Sobotce, a to zajímavým způsobem: rozkládá se zčásti na severovýchodním okraji města, zčásti na již-

ním a jihovýchodním obvodu Sobotky. Nynější ulice Předměstská patřila po vnitřní straně do Sobotky, po vnější straně k Předměstí a podobně tomu bylo i v ulici na Šafranici. Předměstí začínalo u býv. Pečova statku č. 122, táhlo se přes Šafranici k rodnému domu básníka Václava Šolce a dále za jičínskou silnicí od býv. Šimkova statku k statku Brixovu. Součástí Sobotky se Předměstí stalo až r. 1922 stejně jako Březno.

Ryje je staré označení lesa na návrší při silnici z Čálovic k Stéblovicím, kde byla později postavena samota, která nese stejné pojmenování. Poprvé je toto jméno doloženo na mapě kosteckého panství z r. 1750. Je odvozeno snad od slovesa rýti (staročeské ryj = rypák černé zvěře).

Sobotka — město od r. 1498, první písemné zprávy z počátku 14. století. Pojmenováno je buď podle toho, že se zde konaly v sobotu týdenní trhy nebo podle osobního jména Sobotka, které známe již z 1. poloviny XIII. století. Ale existují i jiné, nevědecké a vymyšlené výklady jména. Tak hojně rozšířený je výklad Fr. M. Vetešníka, podle něhož staří Slované konali na místě dnešního Humprechta pohanské slavnosti zvané „sobotky“. Hledala se přitom i souvislost s polskou Sobótkou ve Slezsku apod. K řešení této otázky chtěli přispět J. L. Turnovský, V. J. Černý, A. V. Sakař, J. Pícek, J. L. Kendík, M. Pelda a další. Pro zajímavost uvádím, že s troškou do mlýna přišel i známý sobotecký humorista Jan Kubů, který si vymyslel pověst, podle níž projíždělo Sobotkou cizí vojsko, jeho velitel se ptal pracujícího tkalce, jak se město jmenuje, ten si myslil, že se ptá, co dělá a odpověděl, že sobě tká. Velitel rozuměl Sobotka a tak prý jméno vzniklo.

Podobnou historku si vymyslel i liberecký tiskař Sezima a sepsal ji pro dr. Vladimíra Rudu. Zní asi takto: Po návratu do Čech se mladý Karel IV. vypravil s Buškem z Velhartic na lov do Východních Čech. Zabloudili, hledali cestu, a tu uslyšeli z dálky klapot. Šli tím směrem, až došli k dřevěné chatrči, která měla ve štítě vystrčenou ševcovskou botu a pod ní nápis: „František Pekelský, jak mužský, tak ženský mistr ševcovský“. Mladý králevic v té době neuměl moc česky po dlouhém pobytu v cizině a ukázal na štít se slovy „Wos ist den das?“, načež Bušek odvětil: „Královská milosti, to je botka.“ Králevic pokývl hlavou s podivením: „Ah so, botka.“ Mistr Pekelský vy-

slechl tento dialog a pamětliv slov královského syna, vystavěl pro svůj rozvětvený rod další chatrče, takže založil město, jež nazval Sobotka.

Snad i tyto dva žertovné výklady si nezaslouží, aby upadly v zapomenutí, a proto je zde otiskují.

(pokračování)

III. vědecké zasedání Muzea Českého ráje v Turnově

Ve dnech 4.—5. května se konalo na Malé Skále III. vědecké zasedání Muzea Českého ráje, které bylo pořádáno ve spolupráci s okresním výborem Socialistické akademie v Semilech. Po tématech historických a mineralogických, kterým byla věnována předchozí dvě vědecká zasedání, bylo III. vědecké zasedání určeno biologii a ochraně přírody Českého ráje.

Účelem bylo ukázat, jak bohatá je naše příroda i po těchto dvou stránkách, že i v živé přírodě jsou v našem kraji krásy, které skutečně za ochranu stojí. Kromě toho mělo zasedání i velkou hodnotu vědeckou, neboť jako přednášející se ho zúčastnili přední vědečtí pracovníci ČSAV, zoolog RNDr. Karel Samšiňák, CSc. a botanik RNDr. Bohumil Slavík, CSc. O ochraně přírody Českého ráje promluvili správce chráněné krajinné oblasti „Český ráj“ ing. J. Šilhart a odborný pracovník této oblasti Miroslav Pojkar. Program zasedání byl doplněn promítáním barevných diapozitivů, na kterých byl demonstrován zpracovávaný materiál oblasti, a exkurzí k rybníku Žabakor a na Mužský u Mnichova Hradiště.

Poprvé ve své nedlouhé historii mělo vědecké zasedání Muzea Českého ráje i mezinárodní účast. Jako přednášející vystoupil ředitel Přírodovědeckého muzea ze Slezských Teplic v Polské lidové republice dr. Alfréd Borkowski, který se ve svém referátu zabýval problematikou ochrany přírody a hmyzem čeledi Microlepidoptera. Také jeho přednáška byla doplněna barevnými diapozitivy.

Zasedání, které bylo uspořádáno jak pro vědecké kruhy, tak i pro širší veřejnost, zejména dobrovolné ochránce přírody a učitele, splnilo po všech stránkách svůj účel. Doložilo na četných ukázkách, že i v oblasti živé přírody má Český ráj velmi mnoho charakteristických rysů a krás, které stojí za to chránit.

Dr. Václav Ziegler

Akad. sochař Václav Hlavatý: Sen. Plastika ze soboteckého hřbitova. Foto: Karel Samšiňák

Za Františkem Dolenským

„Pro paměť sobě i potokům svým i budoucím založil jsem já, František Dolenský, kroniku tuto, aby čtouce v ní pilně, rodu svého dějiny znali, ze čteného seznali, kterak za našich časův bejvalo, ze čteného i obrazův a dokumentův vložených poučení vzali a své potomky k pokračování a následování nabádali. Svůj jazyk a svůj národ nikdy nezradili...“ — tak začíná Kronika rodu Dolenských, kterou na den sv. Pankráce L. P. 1939 založil František Dolenský. Projevil se tak jeho písmácký duch, zděděný po předcích, příslušnicích starobylého soboteckého učitelského rodu. Nejstarší stopy rodu se podařilo Františku Dolenskému objevit kolem r. 1600 v Boskově u Semil. Odtud se koncem 18. století dostal do Sobotky učitelský pomocník Josef Petr Kašpar Dolenský, výborný muzikant. Jeho nástupcem na kůru i ve škole se stal syn Josef Václav Dolenský, kapelník sobotecké národní gardy z r. 1848, otec 13 dětí. Většina z nich byla hudebně nadaná, někteří zakotvili až v Maďarsku. František měl pokračovat v rodové učitelské tradici, po čase se však stal úředníkem okresního úřadu v Sobotce. A jeho synem byl František Josef Dolenský, narozený 18. dubna 1895.

Prožil skutečně bohatý život. Brzy osiřel, vyučil se zahradníkem, procestoval Německo, Francii a Švýcarsko, byl i v Itálii, pak přišla I. světová válka. Prožil ji v Uhrách a na ruské frontě, kde jako zahradník byl pověřen zakládáním vojenských hřbitovů. Hned po válce se oženil s dcerou soboteckého lékaře Ottilií Mrkvičkovou, zřídili si v Sobotce zahradnictví, ale neudrželi je. Stal se pak zahradním architektem a byl zaměstnán u různých firem. Zároveň byl členem městského zastupitelstva, kde sváděl mnohé boje v čele opozice.

S jeho politickou činností je spojena i jeho práce novinářská. Začal psát kritické články, různé zprávy, povídky i historické a vlastivědné studie z minulosti Sobotecka a otiskoval je v turnovských Pojizerských listech, které se staly nejčtenějším tiskem v Sobotce. Vydavatel ho jmenoval členem redakční rady, v níž zasedal s univ. prof. J. Pekařem a J. V. Šimákem, spisovateli Fr. Křelinou a J. Knobem, malíři K. Vikem a K. Kinským a dalšími. Dodnes na něho vzpomíná redaktor Kepka jako na nejspolehlivějšího a nejzeistištějšího dopisovatele. Pro propagaci Sobotecka udělal nesmírně mnoho práce a stejně tak bude třeba zhodnotit ho jako historika. To však bude vyžadovat, aby byly prostudovány stovky jeho článků, které prozrazují důkladnou znalost soboteckých archivních materiálů i důvěrnou znalost kraje a lidí.

František Dolenský měl rád své rodné město. Proto pro ně do poslední chvíle pracoval — i v době, kdy mohl v klidu trávit zasloužený odpočinek. Parková úprava prostranství u nádraží a další menší parkové plochy ve městě, stadión za školou, Humprecht, koupaliště — zde všude zanechal stopy své práce.

23. dubna 1970, několik dní po svých 75. narozeninách, František Dolenský zemřel. Vyslovil přání, aby rozloučení s tímto světem bylo prosté. A tak byl 26. dubna pohřben na soboteckém hřbitově jen za účasti rodiny, nejbližších přátel a známých. Osiřela jeho kronika i poznámkové sešity, hodnotná filatelistická sbírka, zůstává zde zeleň městečka, o níž tak poctivě pečoval. Opustil své přátele i nepřátele, jichž měl pro své přímé jednání také dost.

A není to žádná zdvořilostní fráze, když napíšeme, že na Františka Dolenského Sobotka nezapomene. K. B.

Rád se vrátil opět do Sobotky

Do roku 1620 byla obsazována fara města Čelákovice nekatolickými duchovními. Tohoto roku byl přinucen poslední luteránský farář opustit Čelákovice. Jeho předchůdce Tomáš Bohatka působil zde v roce 1617. Po bělohorské tragédii se tento duchovní rychle přizpůsobil novým poměrům a v r. 1623 byl Bohatka římskokatolickým děkanem v městě Sobotce.

Nezůstal ani zde trvale, odešel do Mladé Boleslavi, odkud dne 24. března 1623 byli vypovězeni evangeličtí duchovní a zakázány pod přísnými tresty evangelické bohoslužby.

Již dne 2. dubna 1623 sloužil Tomáš Bohatka v Mladé Boleslavi poprvé za lidské paměti katolickou mši.

O činnosti Bohatkově v Mladé Boleslavi, kde tehdy převládali čeští bratři, píše současník Jiří Kezelius Bydžovský, vyznáním kališník, ve své Kronice mladoboleslavské.

Nezdá se, že Bohatka odcházel ze Sobotky dobrovolně. Podle slov Kezeliovy kroniky „kteréhož chtěli do Boleslavě za archiděkana míti“ se zdá, že do Boleslavi šel Bohatka asi na příkaz svých nových nadřízených. Patrně měl jako bývalý nekatolický kněz být pro mladoboleslavské nekatolíky vzorem a pobídkou k přestupu ke katolické víře.

V Mladé Boleslavi Bohatka úspěch neměl. Na Bílou sobotu dne 15. dubna 1623 vystrojil v kostele ponejprv Boží hrob, ale boleslavští neprojevíli zájem. Když vyšel s průvodem o Vzkříšení ve večerních hodinách, lidé vstávali, divili se, co to okolo kostela klinká a jen se dívají.

V křížové dny, dne 22. května 1623, konal v Boleslavi procesí, o němž Kezelius píše, že bylo nebyvalé, divné, a kdo to neznal z katolických farností, pravil, že pan děkan s žáky chodí koledou.

Kezelius píše dále o Bohatkovi, že když poznal v Sobotce lepší prebendu, tam se zase navrátil.

Poslední zpráva Kezeliova o Bohatkovi je z 15. června 1623 k svátku Božího těla: Na Boží tělo slavné procesí prve nevidané konáno bylo, a když děkana neměli, neboť sobotecký k lepší prebendě ustoupil, vedl průvod chotětovský farář.

V Mladé Boleslavi byla v roce 1623 sliná většina obyvatelstva českobratrského vyznání. Bohatka zde měl těžší službu, menší příjmy než kdysi v Sobotce, kde bylo klidněji, neboť rekatolizace zde byla provedena nenásilně již koncem šestnáctého století.

Zápisem v Kezeliově Kronice mladoboleslavské končí zatím zprávy o Tomáši Bohatkovi. Nevíme, zda dožil

v Sobotce, či zda byl vyslán znovu na rekatolizační činnost do jiné krajiny.

Literatura: Antonín Ferles, Paměti města Čelákovice, 1865 - Pamětní kniha II. děkanství soboteckého (zde uváděn je Tomáš Bohatka děkanem Vetešníkem jako Pohádka, odtud to převzal V. J. Černý v Památku 1882 a A. V. Sakař v Pamětech Sobotky) - Mistr Jiří Kezelius Bydžovský: Kronika mladoboleslavská. V. Š.

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

- Šrámkovu povídku Změněná situace otiskla Beseda 1. V.; jeho verše jsme našli v Mladé frontě 1. V. (Divka), 9. 5. (Příběh ad vocem „morálka“) a 23. V. (Subtilnost), v Tribuně 29. IV. (Máj 1945), v Naší rodině č. 19 (Máj 1945), ve Světě práce 6. V. (Šťastné vydychnutí) a ve Svobodném slově 30. V. (Vesnice).
- Na program letošní Šrámkovy Sobotky upozornil Předvoj 29. V.
- Recenzi 1. letošního čísla ZŠS přinesla Pochodeň 13. V.
- Sborník Sobotka 1968 recenzovali dr. Vl. Wolf ve Zpravodaji místopisné komise č. 1/1970 a akad. Leo Heyrovský ve Zprávách čs. společnosti entomologické při ČSAV č. 2—3/1969.
- Obsáhlý rozhovor s předsedou MNV v Sobotce Františkem Hejnem uveřejnila Pochodeň 12. V.
- K 90. výročí narození Josefa Hakena přinesly články Mladá fronta 20. V., Předvoj 15. a 22. V. a Učitelské noviny 28. V.
- O vztahu Josefa Mánesa k Sobotce píše Svobodné slovo 14. V. a Rozvoj č. 20.
- V nakladatelském buletinu ČS „O knihách a autorech“ jaro — léto 1970 najdeme důkladný rozbor české prózy vydané r. 1969 z pera Jaroslava Šimánka.

● V časopise Mladá scéna č. 4/1970 je otištěn článek Marie Hejnové „Tvořivá hra“.

● Karel Samšíňák píše ve Sběrateli č. 5 o výstavě pohlednic v Sobotce r. 1899.

● Na výstavu samostatně Františka Vokála upozorňují (někde i s fotografiemi) Pochodeň 11. V., Předvoj 8. a 15. V., Svobodné slovo 18. a 26. V., liberecký Před 12. V., Mladá fronta 27. V.

● Článek o keltské svatyni u Markvartic otisklo Rudé právo 13. V.

● O přírodovědecké konferenci Muzea Českého ráje v Turnově, která se konala na Malé Skále, psal Rozvoj 13. V. a Před 8. V.

● Domousnický zpravodaj č. 27 z 25. V. informuje o současných událostech v obci, přináší pokračování článku o pomístních jménech a referuje o konaném sjezdu rodáků. Tohoto sjezdu si všímá i Zař Mladoboleslavka 26. V.

● V Pochodni 21. V. byla otištěna informace o práci sobotecké Knihy.

● V květnových číslech semilského Rozvoje vycházel na pokračování článek J. Kudibala „Jak se rodila svoboda“ o partyzánském hnutí v našem kraji. Ve 20. čísle byla recenze knihy Český ráj.

● V květnových číslech Předvoje vycházel na pokračování článek M. Ivanova „Znám já jeden krásný zámek“, byl dokončen seriál „Z kroniky přátelství“, dále jsme našli články o Leninově večeru v Sobotce (8. V.), o oslavách 25 let svobody na Mladějově (15. V.) a o práci PS VB na Sobotce (22. V.).

● Pochodeň 27. V. oznamuje, že hradecké divadlo uvede 27. června na Sychrově Šrámkovo Léto.

● Písecký Zítřek otiskuje 27. V. hezký článek Z. Blahovce o vztahu Fráni Šrámka k Písku a informace o XIV. Šrámkově Písku.

● V časopise Československý rozhlas č. 21/70 je uveřejněna pověst o dvou lípách v Domousnicích.

● Teprve nyní vyšlo dvojčíslo 1—2 časopisu Muzejní a vlastivědná práce z r. 1969. Obsahuje mj. zásadní článek Milady Novákové „Státní péče o památky lidové architektury“, ve kterém autorka podrobně informuje o projektu skanzenu v Prokopském údolí u Kostí a zmiňuje se rovněž o chráněných stavbách ve Vesci a o záchraně Šolcova domu v Sobotce. Dr. K. Samšíňák píše o přírodovědecké konferenci Muzea Českého ráje v Turnově v květnu 1969, R. Turek recenzuje knihu Jiřina a jeho kraj, najdeme zde i zmínku o Zpravodaji Šrámkovy Sobotky a zvláště mile nás překvapí obsáhlá recenze sborníku Sobotka 1968 z pera dr. Vlast. Vintera.

● **Jaroslav Pacovský: Český ráj.** Olympia 1970, Kčs 65,—. Autor publikoval už před časem knihu fotografií stejného názvu a zhruba i stejného obsahu. Z ní je přejata též úvodní stať J. Glazarové, změnil se jen autor textu, jímž je v novém vydání libošovický Dr. M. Novotný. Kniha je pěkně upravena a poměrně dobře tištěna (v Lipsku). Fotografie jsou černobílé, jen na přebalu jsou dvě fotografie barevné. Bohužel při reprodukcí jinak dobrého barevného snímku Kostí došlo k těžce omluvitelnému omylu, který značně snižuje důvěru čtenáře k solidnosti nakladatelství, které si dovolilo připustit obal s obrázkem všeobecně známého objektu zrcadlově obráceným.

Vlastní soubor fotografií má dobrou úroveň, na jakou jsme u Pacovského zvyklí. Zvláště se mu daří krajinná panoramata a obrázky ze skal. Některé záběry známe už z dřívějších od jiných autorů. Je to jen doklad toho, jak si určité motivy přímo vynucují snímek z určitého bodu. Platí to například o záběru s Kostí (140), který byl už za války odměněn cenou na výstavě v Jičíně a už tehdy se ozvaly v tisku hlasy, že jde o plagiát. Obr. 57 (pohled na Turnov) byl z téhož místa fotografován už na velmi staré pohlednici. Někde — snad i vlivem reprodukce — došlo k nepříjemným slepeninám, např. kmen Semtinské (v textu je opět uvedeno Semtinská) lípy je zesílen soklem barokní sochy nebo skála Panteonu (92) je přilepena na pozadí. Zdá se také, že nově přidané snímky nedosahují úrovně obrázků z prvního vydání. Některé zvláště působivé fotografie pak mohly být více zvětšeny (141). Z jednotlivých objektů jsou nejčastěji fotografovány Trosky, které zapadají do mnohotvárné krajiny Českého ráje jako její přirozené vyvrcholení. Nadybečný je velmi průměrný a z téhož místa již mnohokrát fotografován obrázek Kostí (144) nebo druhý pohled na pseudogotický chrám v Turnově (57). Znovu se opakuje omyl s Roubenkou, ačkoliv na něj upozornila už kritika prvního vydání.

Z krajiny se také nějak ztratil život. Záběry jsou velmi málo oživeny postavami, i pohledy na města vypadají,

jako by tu téměř nežili lidé. Nevím také, proč v celé knize není ani zmínky o chráněné krajinné oblasti, když dnešní pojem Českého ráje je vymezen jedině jejími hranicemi. Závada je tím povážlivější, že autorem textu je významný činitel památkové správy. Živé přírodě je v knize věnována velmi malá pozornost, i když krajinné snímky přináší velmi instruktivní pohledy, udávající např. rozložení lesů a jiných přírodních celků. Z rostlin jsou určeny jen dvě: popelivka sibiřská, která na území Českého ráje neroste, a přeslička obrovská, nápadná sice velikostí i vzhledem, ale jinak nijak vzácná ani významná. Spíše mělo být určeno „kapradí“ (37, 138) pro písčiny Českého ráje typické. Ze zvířat je velmi působivě zachycena veverka a babočka paví oko, pro faunu Českého ráje zcela nepodstatné druhy. Zdá se také závadou, že text, i když stručný a obsažný, se nikde nepozvedl nad úroveň kompilace, a to ještě jen na základě starších pramenů. Napiše-li už úvod k publikaci významný spisovatel, je-li autorem snímku známý a dobrý fotograf, pak by i autorem textu měl být tvůrčí pracovník, který by dovedl říci něco nového a zajímavého tak, aby kniha byla po všech stránkách pramenem dalšího poznání a trvalou hodnotou pro toho, kdo si ji koupí. Bylo by bývalo daleko lepší, rozdělit text závěrečné kapitoly k jednotlivým obrázkům, kde je na něj místa dost. Pak by se mohl čtenář přímo u obrázku informovat o tom, co musí jinak pracně a mnohdy marně (osecká zvonice aj.) hledat vzadu. Drobné technické nedostatky (v korektuře — zvláště anglických popisů) potvrzují jen vředu vyslovený názor na solidnost nakladatelského podniku.

Jinak jistě s prodejem publikace, již jsou knihkupectví doslova zaplavena (náklad 40 000 výtisků), nebude velká starost. Působivé obrázky najdou mnoho obdivovatelů mezi přáteli Českého ráje. Je ovšem otázka, jak dalece je možné takový projev obecného zájmu pokládat za měřítko kvality a hodnoty publikace.

● **J. V. Scheybal, B. Beneš, J. Scheybalová: Památky Jablonceka.** Liberec 1969, Kčs 19,—. Malé, ale zajímavé dílko známého znalce lidového umění, pracujícího dnes v Severočeském muzeu v Liberci, doplněné jeho instruktivními nákresy a fotografiemi B. Beneše. Sobotecko dosud podobný seznam nemá a nebylo by bez významu požádat autora, který naše území velmi dobře zná, aby se podobné práce ujal.

● Dopis Karla Tomana Fráňovi Šrámkovi z r. 1909 je otištěn v knize **Addio, mecenáši!** (ČS Praha 1970, edice Klub přátel poezie). V Klubu přátel poezie vyšla rovněž v novém vydání známá antologie **V. Nezvala Moderní básnické směry**, kde rovněž najdeme oddíl věnovaný Šrámkovi.

● Nedávno vyšly dvě zajímavé knihy o slavném vojevůdci Albrechtu z Valdštejna. První je historický román **Radovana Šimáčka „Valdštejnská rapsodie“** (Naše vojsko 1969, 500 str.), volně navazující na starší autorův román „Výbuch“. Líčí poslední období Valdštejnova života podobně jako historická studie **Josefa Janáčka „Valdštejnova smrt“** (Mladá fronta, edice Kolumbus, 1970, 326 str.). Obě knihy jsou poutavě psány a stojí za přečtení.

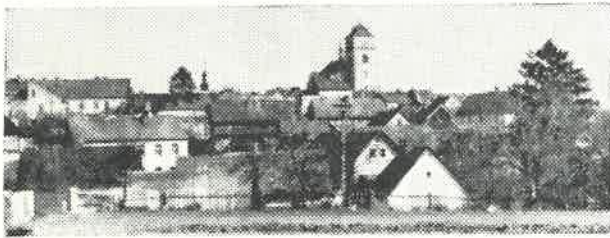
● Ve **Výroční zprávě SVVŠ a gymnasia v Mladé Boleslavi** za školní rok 1968/69 nacházíme kromě zpráv o životě školy a seznamů žáků i profesorů 3. díl Historie boleslavského středního školství od prof. Zdeňka Louženského.

● Fotografie Humprechta je v propagační brožurě „**Grüsse aus der Tschechoslowakei**“, kterou vytiskla r. 1964 německy, anglicky, francouzsky a španělsky turnovská Severografía pro prachovský Rapid. Fotografie Kostí a Prachovských skal s doprovodným textem najdeme v průvodci „**Reiseführer durch die Tschechoslowakei**“ autorů J. Chyského, M. Skalníka a V. Adamce (STN Praha 1965). A do třetice **kalendář Hradů a zámky 1970** obsahuje velkou barevnou fotografii Kostí od Oldřicha Straky.

B. Slavík

● **Z dětských veršů** pětileté Lenky Kropáčkové z Dobšína:

Drak	Vrabci
Pustím draka papíraka, bude honit raketu, která letí na měsíček. Jen jestli to nespětu.	Včera ráno v neděli vrabci u nás seděli. Seděli nám za komínem, zobali tam rohlík s kmínem.
Táta chytá motýly, má jich hodně za chvíli, dává si je do skříňě, ta už zase malá je. Ty, co se tam nevešli, oknem zpátky ulétli.	Tátovi Táto, tu máš od Lenky dvě chlupaté housenky. Až z nich bude motýlek, pustíme ho do kytek. Pustíme ho do louky, ať si hraje s pavouky.

Sobotecká všehochuť

● **Recitační studio Šrámkova domu** nastudovalo k letošnímu 25. výročí osvobození a 150. výročí narození Boženy Němcové scénické pásmo z Babičky. Nejkrásnější pasáže z této knihy vybral, pořad sestavil a režíroval vedoucí souboru Jiří Pačour, scénickou hudbu komponoval Václav Hálek. Premiéra pořadu byla v sále sobotecké spořitelny 8. května za spoluúčinkování houslisty Radvana Kubelíka a člena orchestru Národního divadla Jiřího Šebka, který hrál na lesní roh. Byl to skutečně krásný večer, který RSSD připravilo zaplněnému sálu. Přítomní odcházeli dojatí a dlouho budou vzpomínat, neboť málokdo očekával, že večer bude takovým překvapením. Zdálo by se totiž, že Babičku každý četl, každý ji dobře zná. Pásmo bylo však sestaveno a inscenováno tak, že vynikly nové a zajímavé myšlenkové souvislosti, které při četbě unikají. O zdar se přičinili kromě jmenovaných i všichni recitátoři: Radka, Tava a Libor Dolenský, Magda a Zuzka Burešovy, Jarka Chrupa, Dušan Fiedler, Maruška Fialová, Miloš Kopřiva, Pepík Švanda i ty nejmladší — Hanka Cvrčková, Jana Kadeřábková a Iva Macounová.

Ve dnech 22.—24. května se RSSD s tímto pořadem představilo na „Šeříkových slavnostech“ v Náchodě. Mezi zkouškami, představením a seminářem navštívili členové souboru Českoskalické muzeum Boženy Němcové a Ratibořice. Hlubokým dojmem působilo, když části svého pásma recitovali v místech, kde se děj Babičky odehrává: v Jiřínkovém sále a v kostele v České Skalici a na Starém bělidle.

Pořad byl přihlášen do recitační soutěže „O štít Boženy Němcové“, kterou vyhlásil náchodský okres. Soutěžní představení sledovali všichni přítomní s napjatou pozorností a při hodnocení celé soutěže se soubor i jeho vedoucí dočkali zasloužené odměny za všechny ty soboty a neděle, věnované přípravě a nácvi: Recitační studio Šrámkova domu v Sobotce bylo navrženo k udělení Štítu Boženy Němcové a pojedje na Wolkerův Prostějov a v září na vyvrcholení oslav naší národní spisovatelky do České Skalice.

● **14. července 1970** doběhne do cíle své životní padesátky populární sobotecký a mladoboleslavský sportovec **Přemysl Dolenský**. Zůstává tak o tři měsíce a jeden den za svým častým soupeřem na středních i dlouhých tratích akad. malířem Janem Špálou. Tak tedy mnoho úspěchů a zdraví i v té druhé padesátce!

● **Dosud dlužíme našim čtenářům zprávu o sjezdu členů hudebního kroužku soboteckých škol**, který se konal dne 28. března tr. v Sobotce k uctění nedožitých 75. narozenin ředitele Josefa Fejřara. Protože jsme neobdrželi slíbený článek o schůzce, informujeme stručně o jejím průběhu. Schůzku zorganizovala malá přípravná skupinka v čele s MUDr. Ivanem Kaíkou a Věrou Sušánkovou-Drápákovou. Záštitu nad konáním schůzky převzala Osvětová beseda. Výsledek předčil všechna očekávání. V sále spořitelny se sešlo přes sto bývalých členů kroužku, přijeli až z Jeseníku (Vladimír Vraňovský), z Děčína (Stáňa Kapounová-Vaňková) atd. Přišli i mnozí sobotečtí občané — a všichni byli překvapeni zvláště skladbami z repertoáru kroužku, které bez chyb přednesl orchestr narychlo složený z členů kroužku a řízený Oldou Žďánským. Dále byl promítnut amatérský snímek o řediteli Fejřarově a z magnetofonového pásku slyšeli přítomní jeho hlas a hlas odb. učitele Václava Frýby. O sobotecké kulturní tradici promluvil prom. hist. Karol Bílek a se svými vzpomínkami vystoupilo několik přítomných. Pozornosti se těšila rovněž výstava fotografií a dalších dokumentů o činnosti souboru. Hezké dopoledne bylo zakončeno společným obědem na Poště a družnou zábavou, ve které setrvali přítomní až do noci.

● **Jedním z prvních programů 2. vysílání naší televize** byl poslední televizní film rež. Václava Kršky „Popel“, natočený podle povídky Fráni Šrámkova. Byl uveden 17. května,

většina diváků si ale musí počkat na jeho reprízu v normálním televizním vysílání.

● **Šrámkovo Léto** nově nastudovalo Klicperovo divadlo v Hradci Králové a s velkým úspěchem je hraje na domácí scéně i v jiných místech.

● **Ochotnický soubor** Jednotného klubu pracujících v Soběslavi nastudoval a několikrát uvedl Šrámkovo Léto.

● **Skladba prof. dr. Josefa Plavce**, písňový „Sobotecký triptych“, vytvořený (na text Jana Boudyše) pro Šrámkovu Sobotku 1968, byla letos provedena na koncertu k 65. narozeninám skladatelovým, na koncertu Svazu českých skladatelů a v Divadle hudby v Praze. Skladba vzbudila pozornost a sklídila veliký úspěch.

● **Verše Fráni Šrámkova** s doprovodem kytary Já šeptal slzy přednesli 6. června v pražské Viole posluchači Státní konservatoře v režii prof. Eugenie Podhorské. Pořad byl uveden loňského roku na Šrámkově Písku.

● **Za pouhý rok** — 14. července 1971 — vzpomeneme 100. výročí úmrtí soboteckého básníka Václava Šolce. Bylo by vhodné již dnes uvažovat o důstojných oslavách tohoto výročí, aby mohla být včas zajištěna jejich úroveň. Neměl by se při této příležitosti sejít sjezd rodáků, který musel být roku 1968 odložen?

● **V neděli 7. června** uspořádaly pěvecké sbory Středočeského kraje koncert v Jabkenické oboře, jímž vzdaly hold památce Bedřicha Smetany a vzpomenly 25. výročí osvobození. Byly provedeny písňové lidové, skladby našich klasiků i díla umělců současných a krajových.

● **Pomník padlým** z květnové revoluce 1945 na křižovatce Pyram u Přepeř byl odhalen při letošních vzpomínkových oslavách.

● **Máněšův prapor** sobotecké národní gardy, který byl odborně restaurován, byl nedávno opět instalován v muzeu na Humprechtě.

● **Výstava Dřevo — kouzlo přírody**, na které jsou samorosty, bytové doplňky a další výrobky manželů Vokálových ze Sobotky, byla opět otevřena v pavilónu družiny mládeže u školní dílny. Potrvá až do podzimu a získá se značnému zájmu návštěvníků.

● **7. filmový festival** proběhl v sobotecké sokolovně ve dnech 1.—10. května za velké divácké účasti. Jeho úspěch byl podmíněn dobrým výběrem filmů a působivou reklamou a svědčí o trvale dobré práci kolektivu pracovníků kina, vedeného prof. Stanislavem Balcarem. Pro zlepšení provozu v kině bylo nedávno rozšířeno promítací plátno.

● **Učitelka Blanka Šváblová** ze Sobotky získala jednu z hlavních cen literární soutěže Nezvalova Třebíč za sbírku básní.

● **2. sjezd rodáků, školáků a přátel Domousnic** se konal ve dnech 9. a 10. května 1970. Bylo při něm vzpomenu 700. výročí vzniku obce, 75 let požárního sboru, 70 let založení školy, 25 let osvobození, 20 let trvání myslivceckého sdružení a 20 let rekreačního střediska invalidů. Oslavám přálo počasí, byly dobře připraveny a organizovány a skutečně hojně navštíveny.

● **Sobotečtí Baráčníci** se vypravili po staročesku na dvou ozdobených povozech tažených koni na župní baráčnický sjezd, který se konal 7. června 1970 v Dolním Bousově. V nádherném průvodu se opět pochlubili svým praporem zhotoveným podle návrhu Václava Špály a májkou, krásné kroje tetičky Klára Lacinová, Františka Hofmanová a Božena Kozáková a několik děvčat. Sjezd byl velmi dobře zorganizován, bousovští Baráčníci dokonce zajistili i slunečné počasí.

● **Náš spolupracovník Antonín Knížek**, historik odboje v našem kraji, byl 30. dubna vyznamenán k 80. narozeninám prezidentem republiky vyznamenáním Ze vynikající práci za obětavou politickou a veřejnou činnost.

● Šedesátin se dožívá 26. 6. 1970 významný český archeolog **doc. dr. Rudolf Turek**. V četných knihách a článcích se vrací i k nejstarším dějinám rodného Mladoboleslavska, kde prozkoumal mnoho nalezišť. Např. výsledky svých výzkumů v Prachovských skalách publikoval v mnoha článcích a v knize „Prachovské skály na úsvitě dějin“. Sobotecka se týká souhrnná studie „Sobotecko v pravěku“ v jubilejním sborníku Sobotka 1498—1948 a v živé paměti jsou i jubilanovy přednášky o pravěku našeho kraje, které pronesl v našem městě a doprovázel vlastními diapozitivy. Tak tedy za všechny sobotecké přátele: Mnoho zdraví a úspěchů do dalších let!

● **Nedožitých sedmdesátých narozenin MUDr. Josefa Boudyše** jsme vzpomněli 26. června 1970. Jsou to již dva roky, co jste nás opustil, pane doktore, ale nezapomínáme...

● **Kulturní kalendář jednou větou**: 1. VI. 1865 vzniklo okresní zastupitelstvo v Sobotce. 23. VI. 1915 se narodil básník a spisovatel Jan Stránský-Mach. 24. VI. 1950 zemřel

sobotecký spisovatel Václav M. Dufek. 26. VI. 1900 se narodil MUDr. Josef Boudyš. 4. VII. 1870 vznikl hasičský odbor Sokola v Sobotce. 14. VII. 1871 se narodil básník Václav Šolc. 25. VII. 1965 zemřel v Chicagu sokolský pracovník Václav Konečný, rodák z Vesce. 28. VII. 1900 se narodil spisovatel a literární historik PhDr. Josef Knap.

● **Sobotectí jubilanti:** 97 let oslaví 9. VII. nejstarší občanka Sobotky Kateřina Kyzvátová. 92 let bude 23. VII. Ludmila Kolesová ze Sobotky. 80 let se dožívají 12. VII. Markéta Jelínková a Ferdinand Poštolka a 21. VII. František Drholec ze Sobotky. 75 let oslaví 20. VI. Ladislav Pohl, 3. VII. Františka Nová a 21. VII. Antonie Houzvičková ze Sobotky. 70 let se dožívají 9. VI. Františka Matějaková ze Sobotky, 3. VII. Anna Ječná z Čálovic, Jan Kučera ze Spyšové a Anna Chrpová ze Sobotky, 4. VII. Josef Kalvach a 13. VII. Marie Divišová ze Sobotky. 65 let oslavují 5. VI. dr. Jaroslav Pelda, 6. VI. Barbora Sedláčková, 7. VI. Alois Janků, 18. VI. František Vokál, 1. VII. Marie Folprechtová, 6. VII. Anežka Suchánková, 21. VII. Anna Kubů, 27. VII. Božena Jiříčková a 28. VII. Marta Mašindová ze Sobotky, 6. VI. Josef Šámal ze Spyšové a 9. VII. Anna Elebrantová ze Staňkovy Lhoty.

● Rodina, nespočetné řady osobních přátel a spolupracovníků se rozloučily dne 2. června 1970 v Jablonci n. Nis. s bývalým soboteckým občanem **Václavem Volejníkem**, který zde býval ředitelem Městské spořitelny. Zemřel 28. května 1970 ve věku 73 let. Zesnulý kromě své profese pracoval v Sobotce v řadě spolků, zvláště v Klubu československých turistů a v Sokole, kde se také zapojil do odbojové práce. Cenný je i jeho příspěvek o hospodářském životě Sobotky ve sborníku Sobotka 1948. Brzy poté odešel do pohraničí a až do odchodu do důchodu zastával místo vedoucího pracovníka ve Státní spořitelně v Jablonci n. N. Ale i pak se podílel na hospodářském rozvoji tohoto města a jeho propagaci. Čest památce zasloužilého pracovníka.

M-n
● **Těžko se hledají slova**, jimiž bychom poděkovali čtenářům za zvýšené předplatné, které zasláté za vydávání ZŠS v letošním roce. Jsou to opět i stokoruny — a my nemůžeme víc, než upřímně poděkovat a slíbit, že se i nadále budeme snažit, aby obsah časopisu čtenáře co nejvíce uspokojoval. — Žádáme, aby na předplatné nezapomněli i ti stálí odběratelé, kteří ho dosud nezasílali — jinak bychom jim časopis nemohli zasílat. Ušetřte nám práci s upomínáním! — Další rozšířené číslo ZŠS vyjde koncem srpna, připomene 85. výročí narození národního umělce Václava Špály.

● **Zemřel Václav Dvorský.** Je to k neuvěření, že už nikdy neuslyšíme jeho šelmovský humor, nevidíme jeho usměvavou tvář. Že navždy odešel populární sobotecký histo-

noš, který až do posledka roznášel soboteckým čtenářům náš Zpravodaj, do něhož napsal i hezký článek. Že už jeho paličky nerozezná malý bubínek v Jankově kapele ani tympány v kostele při slavných intrádách. Že už se nevrátí na sobotecké jeviště v podobě vodníka Ivana z Jiráskovy Lucerny ani v mnoha svých dalších rolích. Je k neuvěření, že 15. května 1970 zemřel Václav Dvorský ze starobylého soboteckého rodu a že mu bylo teprve 74 let.

● 30. května tr. zemřela **akademická malířka Hana Brožová**, dcera paní Zdenky Čechilové, sestry paní Miloslavy Hrdličkové-Šrámkové.

● **Všem, kdož na poslední cestě** doprovodili paní Annu Vaňkovou ze Stéblovic a kdo darovali květiny, touto cestou děkují. Marie Vocásková ze Sobotky

● **Poděkování.** Všem přátelům i organizacím a spolkům za slova útěchy, za květinové dary i za doprovod při poslední cestě našeho manžela a tatínka, pana Václava Dvorského ze Sobotky, děkuje rodina.

● **Úmrtí v květnu:** 7. V. Marie Opltová z Plhova - 79 let. 8. V. Anežka Drbohlavová z Nepřívěce - 59 let. 12. V. Josef Váňa z Malechovic - 75 let. 15. V. František Macoun ze Spařenec - 90 let. 18. V. Cecílie Macounová z Libošovic - 81 let. 21. V. Václav Sládek ze Sobotky - 85 let. 27. V. František Elis z Příchvoje - 69 let.

● **Kino Sobotka v červenci 1970:** Sobota 4. — americký film Dostavník. Neděle 5. — český film Měsíc nad řekou. Úterý 7. — anglický film Panu učiteli s láskou. Středa 8. — český film Světáci. Čtvrtek 9. — americký film Třtýpt v trávě. Pátek 10. — americký film Jízda vysočinou. Sobota 11. — americký film Hádej kde přijde na večeri. Neděle 12. — polský film Olympijský plamen. Úterý 14. — slovenský film Láska nelaskavá. Středa 15. — český film Adelheid. Čtvrtek 16. — český film Penzión pro svobodné pány. Pátek 17. — český film Rakev ve snu viděti. Sobota 18. — anglický film Znamení trojúhelníka. Neděle 19. — český film Záříjové noci. Úterý 21. — francouzský film Zločin Davida Levinsteina. Středa 22. — západoněmecký film Andílek aneb Panna z Bamberka. Čtvrtek 23. — americký film Nestárnoucí smích. Pátek 24. — maďarský film Světlo za roletou. Sobota 25. — český film Panenství a kriminál. Neděle 26. — americký film Hombre. Úterý 28. — francouzský film Blázen z laboratoře. Středa 29. — francouzský film Sbohem Berto. Čtvrtek 30. — maďarský film Únos panen. Pátek 31. — český film Za tichých nocí. Začátky všech představení ve 20 hodin.

● **V dalších jarních zápasech** porazili fotbalisté Sokola Sobotka Libáň 2:1, Novou Paku B 5:1 a Kopidlnu 4:1, remizovali s Češovem 1:1 a probojovali se na první místo v okresním přeboru.

KNIHY O SOBOTCE A ČESKÉM RÁJI

Často dostáváme dopisy, ve kterých nás čtenáři žádají o informace, jaká literatura o našem kraji je v současné době k dispozici. Proto otiskujeme tento seznam knih, které najdete v sobotecké prodejně n. p. KNIHA nebo které má na skladě Osvětová beseda v Sobotce. Objednávky můžete zaslat na adresu redakce našeho časopisu, která zaslání zprostředkuje.

● **Sobotka 1958.** Sborník příspěvků o městě a nejbližším okolí, zaměřený na literární historii, dějiny umění a přírodovědu. Autoři: J. Pích, M. Otruba, B. Štorm, K. Samšiňák, Z. Trochová, J. V. Scheybal, J. Kuchař, G. Mačenkova aj. 25 Kčs.

● **Sobotka 1968.** Třetí sborník prací o Sobotce s příspěvky z nejrůznějších oborů. Autoři: S. Dušková, V. Ruda, J. Havránek, J. Kočí, E. Mikanová, K. Samšiňák, M. Vlach, A. Ederer aj. 35 Kčs.

● **Fráňa Šrámek: Listy z léta.** Krásný dárek pro všechny, kdož mají rádi Fráňu Šrámka a náš kraj. Dopisy básníkové ženě vybral Václav Hejn. Jedna z několika knih Fráni Šrámka, které jsou tč. k dispozici. 7 Kčs.

● **Jičín a jeho kraj.** Representační kniha jičínského okresu s textem Jana Knoba a mnoha barevnými i černobílými fotografiemi. 100 Kčs.

● **Český ráj.** Jar. Pacovský zde na černobílých fotografiích objevuje krásy Českého ráje. Předmluvu napsala Jarmila Glazarová. 65 Kčs.

● **Joža Zindr: Jsme květy této země.** Knížka připravená Václavem Frýbrou je věnována neprávem zapomenutému básníku Sobotka. 11,50 Kčs.

● **Fráňa Šrámek: Tělo.** Máme ještě několik posledních výtisků z posledního vydání tohoto Šrámkova románu. 19 Kčs.

● **Hrady a zámky východních Čech** se nazývá brožurka, v níž se můžete poučit i o památkách z Českého ráje. 9 Kčs.

● **Jiří Trejbal: Z historie nápisů na stavbách Sobotcka.** Zvláštní doplněný otisk článku ze ZŠS, který seznamuje s lidovými stavbami Sobotcka. 6 Kčs.

● **300 let Humprechta.** Sborníček přináší články historické, literárně historické, všimá si umění i přírody kolem zámku. Autoři Zd. Kalista, Vl. Ruda, V. Frýba, Al. Kafka, J. Volf aj. 3 Kčs.

● **Kost.** Turistický průvodce po hradu i okolí. 5,50 Kčs.

● V nejbližší době má vyjít znovu **Kniha o Kostí** historika J. Pekaře. O hodnotě této knihy není pochyb, 4. vydání je u historického díla něčím skutečně mimořádným. Dále vyjde i Šrámkova **Past**. Přijímáme přihlášky k odběru.

● Dále se můžeme pokusit obstarat Vám díla krajových autorů **Jarmily Glazarové, Václava Šolce, Josefa Knapa, Jana Knoba, Františka Křeliny a Václava Prokápka** i další literaturu se vztahem k našemu kraji (R. Šimáček: Valdštejnská rapsodie, J. Janáček: Valdštejnova smrt aj.).

● Dále máme k dispozici **soubory fotografií Jar. Kuchaře (Fráňa Šrámek v Sobotce) a Marie Šechtlové (Sobotka)** i jednotlivé krajové pohlednice.

● Pro vážné zájemce se pokusíme obstarat i starší čísla nebo celé starší ročníky **Zpravodaje Šrámkovy Sobotky a Bousováka.**